

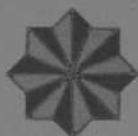
HB

3552 D 1

11286

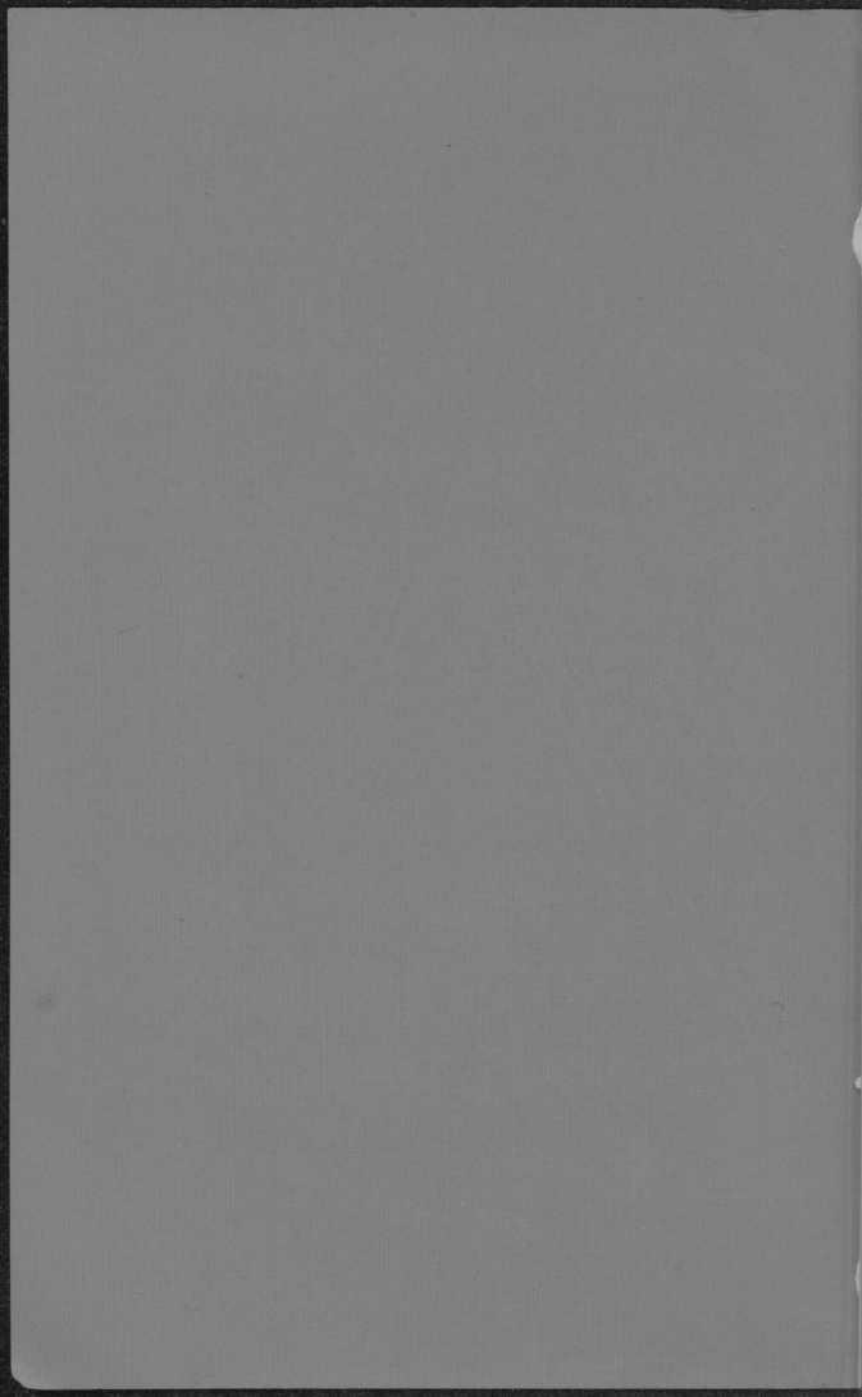
1869

1928

HET
INSTITUUT
VAN DEN

HOOFDCURSUS

REUNIE
OUD-HOOFDCURSIAANEN
KAMPEN
22 EN 23 AUG. 1939

DRUKKERIJ PH. ZALSMAN — KAMPEN

FOTO ZIEGLER

WELWILLEND AFGESTAAN DOOR
N.V. NIJGH & VAN DIJCK TE ROTTERDAM

FOTO ZIEGLER

WELWILLEND AFGESTAAN DOOR
N.V. NIJGH & VAN DITMAR TE ROTTERDAM

DE KOORNMARKTSPOORT TE KAMPEN

15e EEUW

VOORWOORD.

Kameraden.

In grooten getale hebt gij gehoor gegeven aan onzen oproep, om in het jaar, waarin het 70 jaren zal geleden zijn dat de Hoofdcursus werd opgericht, ons nog eens te vereenigen in het schoone stadje aan den IJssel, in Kampen. Dit bewijst wel, dat gij allen, met ons, behoefte gevoeldet, U nog weer eens te verplaatsen in de sfeer van Uw jeugd, naar den tijd waarin gij als jonge man van even 20 jaar, vol idealen en met de schoonste verwachtingen voor Uw toekomst, U met al Uw liefde en energie geeft aan den arbeid tot voorbereiding voor een levenstaak, die gij vrijwillig, uit roeping, hadt gekozen.

Aan U allen stond toen helder voor oogen het devies: Excelsior, titel van ons korpslied „Immer hooger”.

Velen onzer hebben, dit devies getrouw, het hoogste bereikt; anderen moesten zich tevreden stellen met een minder hooge sport op den hierarchieken ladder, een deel onzer zocht en vond na korter of langer tijd andere bevrediging van zijn energie en slaagde ook daar. Maar allen denken wij terug met genoegen, met liefde en dankbaarheid, aan de instelling, waar wij ons onder bekwame leiding mochten voorbereiden voor den officiersrang.

Zeker, teleurstellingen, leed en smart zijn ons, hoe jong wij ook waren, niet gespaard, maar de tijd, die onovertroffen heelmeeester, heeft de herinnering daaraan goeddeels vervaagd en gebleven is het goede, het mooie en wanneer wij aan het minder mooie mischien ook nu nog wel eens terugdenken, dan zal bij de meesten onzer dit toch wel zijn in dezen zin, dat wij thans gaarne erkennen, dat ook de teleurstellingen aan onze karaktervorming ten goede zijn gekomen, dat zij ons mede hebben helpen sterken voor den levensstrijd.

Het is dan ook wel in hoofdzaak een gevoel van dankbaarheid voor onze vorming tot mensch, welke wij aan de H.-C. mochten ontvangen, dat ons thans met opgewektheid weer doet optrekken naar Kampen, om oude vertrouwde gezichten weer eens terug te zien, oude banden van kameraadschap weer eens te hernieuwen,

in oude, trouwe oogen iets terug te vinden van de idealen onzer jeugd en samen eens te praten over het hoe en in hoeverre wij deze idealen hebben kunnen verwezenlijken.

Wij willen en wij zullen ons weer eens verplaatsen in gedachten en verwachtingen van onze jeugd en wij zullen de illusie hebben, dat wij het voorbijge, het onherroepelijk heengegane, nog weer eens een oogenblik tot werkelijkheid kunnen maken; wij zullen ondanks der jaren druk, ondanks grijze of kale hoofden, ondanks min of meer verstramde ledematen, ons weer eens verbeelden ook lichamelijk nog jong te zijn. Illusie? Ja, maar dat hebben wij te aanvaarden en dat kunnen en zullen wij, want onze harten zijn jong gebleven; die kloppen nog even warm en krachtig als toen wij zoo vele jaren geleden op onzen tocht naar de sterren, alles bereikbaar meenden, omdat eerlijke, oprechte, jonge liefde voor Vorstenhuis en Vaderland ons leidde en schraagde. Die liefde voor Vorstenhuis en Vaderland is dezelfde gebleven, ze is misschien bezadigder, rustiger, evenwichtiger geworden, maar daardoor ook te hechter, omdat met het klimmen der jaren allengs sterker groeide onze overtuiging en onze zekerheid, dat en Oranje en Nederland beide, die liefde verdienen en altijd verdiend hebben.

In deze, onze liefde voor en onze verbondenheid aan Oranje en Nederland, voelen wij ons ook onderling verbonden, en in die verbondenheid aan elkander willen wij samen zijn om te herdenken wat wij in dankbaarheid erkennen als de grondslag van een geslaagd leven.

Moge onze reünie in alle opzichten aan de verwachtingen, die wij er van hebben, beantwoorden en laat dit boekje er een aangename herinnering aan zijn.

Wij roepen U allen een hartelijk welkom toe.

Een woord van grooten dank brengen wij aan Zijne Excellentie Dr H. Colijn, Voorzitter van den Raad van Ministers, aan Zijne Excellentie Dr J. J. C. van Dijk, Minister van Defensie en Zijne Excellentie Ch. J. I. M. Welter, Minister van Koloniën, alsmede aan Mr A. E. Baron van Voorst tot Voorst, Commissaris der Koningin in de Provincie Overijssel en H. M. Oldenhof, Burgemeester van Kampen, dat zij wel met de Oud-Hoofdcursianen, die hierna worden genoemd, zitting hebben willen nemen in het Eere-comité en voor dit boekje hunne portretten hebben willen afstaan.

Dank ook aan allen, die het den samensteller zoozeer gemakkelijk hebben gemaakt zijn taak te volbrengen, waarbij wij in het bijzonder denken aan de H.H. J. W. M. Wins, die voor de

illustraties en de omslagteekening zorgde, W. Baron van Ittersum, die ondanks drukke militaire werkzaamheden tijd vond voor de samenstelling van het historisch overzicht en Ph. Zalsman, de uitgever, die de typografische verzorging van het boekje op zich nam en door zijn goede adviezen onze arbeid zoozeer vereenvoudigde.

Hartelijk dank ook aan het sub-comité te Kampen, dat onder leiding van den Heer W. H. de Boer zooveel werk verzette, dat alleen ter plaatse kon worden verricht en daardoor de taak van het uitvoerend Comité in zoo hooge mate verlichtte.

Dat de reünie in alle opzichten moge slagen en U allen onvergetelijke dagen zal bezorgen is de wensch van

Het Comité Reünie Oud-Hoofdcursianen.

EERE-COMITÉ.

Voorzitter:

Zijne Excellentie Dr H. COLIJN, Minister van Staat; Minister van Algem. zaken; Voorzitter van den Raad van Ministers.

Leden:

Zijne Excellentie Dr J. J. C. VAN DIJK, Minister van Defensie.

Zijne Excellentie CH. J. I. M. WELTER, Minister van Koloniën.

Zijne Excellentie C.A. VAN RIETSCHOTEN, Luit.-Generaal b.d., Oud-Commandant K. N. I. L.

Zijne Excellentie H. N. A. SWART, Luit.-Generaal K. N. I. L. b.d., Adjutant in B. D. van H. M. de Koningin.

Zijne Excellentie S. A. DRIJBER, Luit.-Generaal K. N. I. L. b.d.; Adj. in B. D. van H. M. de Koningin; Kanselier der Ned. Orden.

Zijne Excellentie Jhr C. L. VANSUCHTELEN VAN DE HAARE, Luit.-Generaal b.d.; Grootofficier van H. M. de Koningin.

Zijne Excellentie J. H. F. Graaf DU MONCEAU, Luit.-Generaal b.d.; Opper-Ceremoniemeester en Grootmeester van H. M. de Koningin.

Mr A. E. Baron VAN VOORST TOT VOORST, Commissaris der Koningin in de provincie Overijssel.

H. M. OLDENHOF, Burgemeester van Kampen.

J. K. LAMMERTS, Luit.-Kolonel, Comm.dt S.R.O.I., Garnizoens-commandant van Kampen.

UITVOEREND COMITÉ.

Zijne Excellentie L. F. DUYMAER VAN TWIST, Luit.-Generaal b.d.; Lid van de 2e Kamer der Staten-Generaal.

H. DE IONGH, Res. Generaal-Majoor, Inspecteur v/d Vrijwillige Landstorm.

W. G. VAN HOOGENHUIJZE, Gen.-Majoor b.d.; Adjutant in B. D. van H. M. de Koningin.

P. SCHAAFSMA, Kolonel b.d. K. N. I. L.

H. EGGINK, Kolonel der Mil. Administratie b.d.

W. P. MARINISSEN, Kolonel-Intendant b.d. K. N. I. L.

A. CH. VAN OORSCHOT, Res. Majoor van de M. A.

C. A. H. L. WÜST, Kapitein b.d.

Z. Exc. Dr. H. COLIJN
MINISTER VAN STAAT
MINISTER VAN ALGEMEENE ZAKEN
VOORZITTER VAN DEN MINISTERRAAD

Nagenoeg een halve eeuw is verloopen sinds ik tot den Hoofdcursus te Kampen werd toegelaten. De groote variëteit in mijne werkzaamheden gedurende die bijna 50 jaren, de talrijke wisselingen van ambt, hebben nu niet bepaald bevorderd, dat elke herinnering uit 't verleden even scherp bewaard is gebleven. Veel is vervaagd, verdrongen door andere indrukken. — Daarom pleit het voor Kampen's officiersopleiding, dat de daár doorgebrachte jaren mij nog zoo helder voor den geest staan niet alleen, maar evenzeer, dat de herinne-

ringen aan die jaren tot de aangenaamste van mijn leven behooren.

Waar de gewezen leerlingen na hunne bevordering tot officier over alle deelen van het Koninkrijk verspreid zijn geworden en velen, hoewel in dezelfde jaren in Kampen vertoevend, elkaar sinds dien niet meer terugzagen, was de Reünie-gedachte een zoo gelukkige greep. En zulks temeer waar hierdoor tevens de gelegenheid ontstond de oudere en jongere generaties van de uit het Leger zelf voortgekomen officieren met elkaar in aanraking te brengen.

De in onze dagen zoo noodige saamhoorigheid kan er slechts door worden bevorderd.

H. COLIJN.

Juni 1939.

Z. Exc. DR. J. J. C. VAN DIJK
MINISTER VAN DEFENSIE

CH. J. I. M. WELTER
MINISTER VAN KOLONIËN

De Minister van Koloniën heeft zeker aanleiding bij de 70-jarige herdenking van de oprichting van den Hoofdcursus te Kampen te doen blijken van zijn waardeering voor die instelling.

Breed toch is de schare van mannen, die aan den Hoofdcursus hun militaire opvoeding ontvingen en die daarna in de overzeesche gewesten van Nederland, vooral in Nederlandsch-Indië, hebben bijgedragen aan de verspreiding en de bevestiging van het Nederlandsch gezag en niet minder ook aan de cultureele taak van Nederland.

Ik kwijt mij van een eervolle plicht, indien ik bij het herdenkingsfeest, dat staat gevierd te worden, in het bijzonder den nadruk leg op het belang, dat de Hoofdcursus te Kampen heeft gehad voor de volvoering van Nederlands koloniale taak en voor hetgeen de daar opgeleide officieren in den loop van lange jaren hebben gedaan tot eere van den Nederlandschen naam.

CH. J. I. M. WELTER
Minister van Koloniën.

's-Gravenhage, 22 Juni 1939.

HERINNERINGEN.

C. A. VAN RIETSCHOTEN
LUIT.-GENERAAL h.d.
OUD-COMMANDANT K.N.I.L.

Voor de onderofficiëren van de Korpsen, die overgingen naar den Hoofdcursus, beteekende die overgang een zekere vrijheidsbeperking. Zij die aan de inrichting te 's Hertogenbosch hun verdere opleiding zouden erlangen, vonden echter in hun legeringsverblijf, de Citadel, een compensatie van beteekenis. Niet alleen bestond daar voor hen de gelegenheid om hun vrijen tijd in de open lucht door te brengen, ook sport in velerlei opzicht kon er worden beoefend — hoewel daar in dien tijd niet veel tijd aan werd besteed — terwijl er ten slotte mogelijkheid bestond om op militair-wetenschappelijk gebied eenige praktische kennis op te doen

en de vele schuilplaatsen en gedekte onderkomens rustige afzondering begunstigten.

Een van de meest bezochte plaatsen was „de Punt“, de N.W.-hoek van de omwalling. Vandaar genoot men een ruim uitzicht over de Dieze en het landschap ten N. van de versterking. Men oefende zich daar in het werpen van steentjes naar de overzijde van de rivier, een pogen dat zelden met succes werd bekroond. De grootste attractie van „de Punt“ was evenwel niet het uitzicht of de oefening in het steenenwerpen, doch de aanvallige verschijning, die zich nu en dan vertoonde op het terrein van de aan de overzijde van de gracht gelegen scheepstimmerwerf. In verband met den afstand, zag men sommigen meermalen, met een kijker gewapend, op de Punt verschijnen. „Doortje van de Werf“ is ongetwijfeld voor een groot aantal oud-leerlingen e.a. aangename herinnering gebleven, al hebben verreweg de meesten haar nooit anders dan „op een afstand“ aanschouwd.

De westerface van de versterking mocht zich ook, in een ander opzicht, in de bijzondere belangstelling van de Hoofdcursianen verheugen. Aan de westzijde was n.l. de gracht gedempt, terwijl aan die zijde op een gunstig gelegen punt, toevallig een steen uit den vestingmuur was verdwenen. Plaatste men den voet in die uitholling, dan kon een persoon van middelmatige lengte juist den bovenrand van den muur bereiken. Dit was de gelegenheid om onopgemerkt het verblijf te verlaten c.q. er in terug te keeren. Of er gebruik van werd gemaakt, moet ik aan de verbeelding van den welonderlegden lezer overlaten: gedurende het verblijf van schrijver dezes op de Citadel, is de geheime poort door de autoriteiten niet ontdekt.

De geringe plaatsruimte noopt mij tot beperking. Een enkele vermelding moge hier nog volgen n.l. deze, dat de 2e sergeant-majoor van de toenmalige Hoofdcursus-compagnie, de heer Wichers, reeds eenige jaren de 80 gepasseerd, nog zoo'n uitstekende gezondheid geniet, dat hij kort geleden een reis naar N. I. heeft mogen maken en eenige maanden later in welstand is teruggekeerd.

C. H. VAN RIETSCHOTEN

Jaarklasse 1882-'84.

KORTE BIJDRAGE VAN HERINNERINGEN AAN DEN TIJD,
DIEN IK LEERLING VAN DEN HOOFDCURSUS
TE KAMPEN WAS.

ZIJNE EXC. LUIT.-GENERAAL b.d. K.N.I.L.
H. N. A. SWART
OUD-VICEPRESIDENT RAAD VAN INDIE
ADJUDANT IN B.D. VAN
H.M. DE KONINGIN

„Er was daar steeds een mooie kameraadschap onder ons”. Deze woorden zou ik willen bezigen, als ik een motto moest kiezen om den geest mijner herinneringen aan mijn Hoofdcursustijd te schetsen. Het betreft de jaren 1884-1886, dus van meer dan een halve eeuw geleden.

In zulk een langen tijd beleefden men zooveel, dat veel uit die verleden dagen wordt verdrongen of vervaagd, maar een algemeen beeld van mijn Hoofdcursusjaren staat mij toch nog voor den geest.

Den 1sten October 1884 kwam ik als sergeant van het 8ste Regiment Infanterie te Kampen om mijne opleiding voor officier op den H.-C. te beginnen.

Het stadje Kampen was niet nieuw voor mij, mijne ouders woonden er, ook het gebouw, dat toen voor het eerst door de H.-C. werd betrokken, was mij niet onbekend. Ik had er in mijn schooljongenstijd gedurende meerdere jaren de lessen op de H.B.S. gevolgd.

Het was een mooi ruim gebouw, heel iets anders dan het vroegere verblijf der Hoofdcursianen n.l. een zolder in de Kazerne van het Instructie-Bataljon, dat in het spraakgebruik aangeduid werd als de „Houten Verd...”

Al dadelijk bij het betrekken van mijn nieuw verblijf, voelde ik mij opgenomen in de prettige sfeer, welke er spoedig alom heerschte.

Nieuwe kennismaking met lotgenooten en door oude kennissen begroet met hartelijke betuigingen van weerzien. Al spoedig voelden wij nieuwelingen ons opgenomen in dien kameradenkring en wel op 6 October, op de eerste vergadering van de Vereeniging

„Excelsior“, waarvan alle Hoofdcursianen lid waren. Haar doel was „Het bevorderen der Korpseenheid“ en dat doel heeft ze zeker bereikt.

Piet Blokzeijl was toen Voorzitter: een hoffelijk man, goed spreker en braaf kameraad. Zijn naam moet ik, helaas, opnemen in de lange rij van hen, die reeds zijn heengegaan, waaronder ook op het veld van eer.

Zooals gezegd waren alle Hoofdcursianen lid van „Excelsior“, wie dan ook van Excelsior spreekt, die spreekt van den Kamper H.-C.

Daarin speelden zich eigenlijk toen alle gebeurtenissen af van ons aller leven, zoowel die welke onze kleine gemeenschap betroffen, als de vele persoonlijke ervaringen uit dien tijd.

De vergaderingen van Excelsior in de gezellige cantine waren als het ware de bijeenkomsten van een groot gezin. Daar werd een geest van goede kameraadschap geboren en versterkt, daar gaf men zich aan elkander met de openhartigheid, welke jonge mannen van onzen leeftijd toen kenmerkte.

Dat vereenigingsleven werkte opvoedend, uiteenlopende karakters corrigeerden elkander, men leerde er door aanpassen en takt in den omgang: de persoonlijkheid kreeg haar vorm.

Velen onzer zullen later nog wel eens aan die Excelsior-avonden teruggedacht hebben, ook omdat er steeds krachten waren, die het ons aangenaam wisten te maken.

Wie onzer zou zich de luimige voordrachten van Van Meurs niet herinneren, of de jolijt van „bange Jan“ (Thomàs), die muzikale voordrachten van Gravelotte en de Jong, den zang van Plas en Bakker (de marinier), of de bruischende speeches van Bram van der Hoeven, met zijn geliefkoosd beeld van „de rots te midden van de baren“?

Wie onzer zou ooit kunnen vergeten het „Hoebaer! betalen“, een algemeen geroep als er iets gebroken werd, omdat Hoebaer de nestor en Ridder van de Roode Adelaar (Chevron) „belast was met het materieel“.

Maar eigenlijk had ik, sprekende over personen, met onzen Directeur, Kapitein van Dam van Isselt, moeten beginnen. Flink en humaan, een voortreffelijk leider van het eigenaardig stelletje onderofficieren van zoo uiteenlopenden aard en leeftijd. En dan onze Officieren-leeraren, die niet alleen onze militaire en wetenschappelijke vorming leidden, maar ook met ons hartelijk wisten mede te werken in de verschillende vormen van ons vereenigingsleven.

Want laten we niet vergeten onze Zangvereeniging „Polyhymnia“,

de Schietclub „Willem Tell“, de Gymnastiekvereeniging „Mavors“ en nog andere kleine clubjes.

Ook wensch ik hier nog even te herinneren aan ons Jaarboekje, waarin zeer dikwijls aardige bijdragen in proza en poëzie voorkwamen. Het beste daaruit is mij in herinnering gebleven, het in een der jaargangen voorkomende Excelsior-lied (woorden van „Wittekind“ den bijnaam van Beckering Vinckers), waarvan de aanhef luidt:

„Immer hooger“ zij ons streven,
Zij de leus van ons bestaan.

In de lange rij van herinneringen mogen zeker niet vergeten worden de bals, welke Excelsior ieder jaar den notabelen van Kampen (maar hunne dochters en verdere vrouwelijke verwanten in de eerste plaats) aanbood, gevolgd door contrabals, waarbij zij als gastheeren optraden. En nog minder te vergeten is de pantoffel-parade op den volgenden dag op „de Nieuwe weg“.

Ja, het was toen voor ons nog een tijd van romantiek, en zeker, als wij ouderen thans nog eens daaraan terugdenken, een goede tijd!

„Herinnering is het eenige Paradijs, waaruit de mensch nimmer wordt verdreven“.

En zeker niet de herinnering aan den Kamper H.-C., welke voor ons oud-Hoofdcursianen zooveel bekoorlijks had.

H. N. A. SWART
Jaarklasse 1884-'86.

Zijne Exc. S. A. DRIJBER
LUIT-GENERAAL K.N.I.L. b.d.
ADJUDANT IN B.D. VAN H.M. DE KONINGIN

Geboren 13 Januari 1859 te Vledder (Drente).
15 Januari 1874 Volontair bij het I.B.
23 December 1879 2e Luit. Inf. K.N.I.L.
Ridder M.W.O. 4e kl. (als 2e Luitenant).
Eeresabel (als 1e Luitenant).
Ridder M.W.O. 3e kl. (als Kapitein).
Ridder Nederl. Leeuw (als Gen.-Majoor).
2 December 1911 eervol ontslagen met den rang van Luitenant-Generaal.
1914 — 1917 Regeeringscommissaris vluchtoorden Veenhuizen, Nunspeet en Ede.
1917 — 1932 Commandant K. M. I. huis op Bronbeek.
11 Aug. 1923 Adjudant in Buitengewone Dienst van H.M. de Koningin.
25 Aug. 1933 Groot-Officier in de Orde van Oranje-Nassau met de zwaarden.
1932/1939 Kanselier der Nederl. Orden.
27 April 1939 Benoemd tot Commandeur in de Orde van den Nederl. Leeuw.

Zijne Exc. Jhr C. L. VAN SUCHTELEN
VAN DE HAARE
LUIT.-GENERAAL b.d.
GROOTOFFICIER VAN H. M. DE KONINGIN

Ofschoon ik de eer heb, te zijn opgenomen in het Eere-Comité van de Reünie oud-Hoofdcursianen, zal ik wegens gezondheidsredenen aan deze Reünie niet kunnen deelnemen.

Dit betreurt ik ten zeerste, omdat ik met zoo veel genoeg en met voldoening zoo dikwijls met mijne gedachten ben bij den tijd, die ik op den Hoofdcursus te 's Hertogenbosch, op het Fort de Papenbril, heb doorgebracht, n.l. de jaren 1881-1883.

Aan dien tijd heb ik zeer vele goede, aangename herinneringen. Het was op ons Fort zeer eenvoudig maar alles werd gedaan, om de huisvesting en het verblijf in het algemeen zoo goed mogelijk te doen zijn.

Met grooten eerbied en dankbaarheid denk ik nog dikwijls aan de toenmalige uitstekende Leeraars, de 1ste Luitenants Nusink, Brouwer, Wrede en Colthof. Zij waren niet alleen onze leeraars, neen zij waren, met allen eerbied gesproken, ook onze „vrienden”. Ik heb dan ook tot op den dag van heden nog nooit een oogenblik berouw gehad, dat ik mijne militaire opleiding niet heb genomen op de Koninklijke Militaire Academie, maar dat ik het kazerne- en het troepenleven in alles heb mede gemaakt, dat ik van gewoon Grenadier den Officiersrang heb mogen bereiken. Het denkbeeld, dit jaar een Reünie te houden, vind ik zeer gelukkig. Wat zoude ik daaraan gaarne hebben deelgenomen. Wat een voorrecht weder eens te zamen te mogen zijn met de vroegere studiegenooten.

Het is te betreuren, dat er destijds geen band was tusschen den Hoofdcursus te Kampen en dien te den Bosch. Men kende elkaar niet, doch dat zal nu de goede verhouding niet schaden, integendeel, de nog in leven zijnde leerlingen van de beide Hoofdcursussen zullen zich nu nog meer tot elkaar aangetrokken gevoelen.

Van de beide Hoofdcursussen kan men zoo ten volle zeggen, dat zij recht van bestaan hebben gehad. Hoe veel zeer kundige officieren en hoe veel mannen waarop Nederland trotsch moet zijn, zijn immers leerlingen geweest van een dier Hoofdcursussen en hebben daar het begin gemaakt van hunne schitterende loopbaan.

VAN SUCHTELEN VAN DE HAARE

Jaarklasse 1881-'83.

Zijne Exc. Luitenant-Generaal
Graaf J. H. F. DU MONCEAU
OPPERCEREMONIEM. EN GROOT-
MEESTER VAN H.M. DE KONINGIN

Alhoewel de herinneringen van mijn verblijf aan den Hoofdcursus 1882—1884 op den „Papenbril” te 's-Hertogenbosch mij niet meer nauwkeurig voor den geest staan, wil ik toch zoo goed mogelijk voldoen aan het verzoek om van dien tijd uit mijn militaire loopbaan iets te vertellen.

Vermoedelijk was het op een dag in October 1882 dat de sergeanten van het Regiment Grenadiers en Jagers die geslaagd waren voor het toelatings examen H.C. — waaronder ik behoorde — zich moesten melden te 's-Hertogenbosch aan de Kazerne in het fort „Papenbril” alwaar de leerlingen van dien cursus waren gelegerd.

Mijn jaargenooten van het Regiment Grenadiers en Jagers waren voor zoover ik mij herinner: de Heeren Van Son, Brutel de la Rivière, Schutt Sr. en mijn persoon van de Grenadiers; Van der Schoot van de Jagers.

Al spoedig maakten wij kennis met alle andere onderofficieren die wij in de Papenbril Kazerne aantroffen t.w. de Heeren van twee oudere jaren en van ons jaar doch afkomstig van andere Regimenten. Tot de twee oudere jaren behoorden ook enkele wachtmeesters van de Cavalerie, onder anderen Van Oldenneel, van Wijnmalen, van Boecop, Tilanus, Ort en Van Wijck. Deze waren

de laatste Onderofficieren der Cavalerie die van de troep Officier zijn geworden.

Van mijn Wapengenooten van andere jaren noem ik gaarne mijn vriend Van Suchtelen van de Haare van de Grenadiers die later van 1913—1917 Commandant is geweest van het Regiment Grenadiers en na de IVe Brigade Infanterie te hebben gecommandeerd met den rang van Generaal-Majoor is gepensionneerd en thans gepensionneerd Luitenant-Generaal tit. is.

Van mijn eigen jaar zijn helaas verscheiden goede en brave kameraden overleden. Sommigen van deze Wapenbroeders hebben zich bijzonder onderscheiden bij het N.I.L. en hebben dáár den hoogsten rang bereikt, terwijl anderen bij het Leger hier te lande in hun Officiersloopbaan lagere of hoogere rangen hebben verworven.

Van de Officiëren-leeraars, werkzaam aan den H.C. te 's-Hertogenbosch, kan ik slechts met hoogachting en lof gewagen. Toenmaals was de Kapitein Wellan Directeur van deze inrichting. Hij gaf onderwijs in de beschrijvende meetkunde en legde daarbij veel geduld en welwillendheid aan den dag. De Eerste Luitenant Colthoff onderrichtte ons in de Reglementen, de practische Militaire vakken, het oorlogsrecht en administratie. De Eerste Luitenant Vrede, behandelde Taktiek, Artillerie, Ballistiek en Vestingleer. Wij hadden het erg op met dien leeraar, waarschijnlijk wegens het belangwekkende van deze vakken. De verdere Officiëren-onderwijzers waren de Eerste Luitenant Nusink en Brouwer.

Onze Brugerleeraren waren de heer Van der Woerd voor Nederlandsch, Fransch en Duitsch, de heer Schlügel onderwees ons in de Natuur- en Werktuigkunde. Zijne lessen volgden wij in een der lokalen van de Hoogere Burgerschool.

Gedurende het tweede en laatste jaar van de opleiding te 's-Hertogenbosch, studeerde ik in den voor eigen studie bestemden tijd, met mijn kameraad Van der Schoot. Wij zonderden ons af in een zolderkamertje onder de pannen van het dak en stevig blokten wij vaak tot in het holle van den nacht. Het gevolg van dit harde werken van de meesten van ons, was dat wij voor het Officiërs-examen in den zomer van 1884 goed slaagden.

Het schriftelijk examen legden wij af in den Bosch; voor de mondelingen proef, gingen wij naar den Haag in een huis gelegen aan de Nieuwe Schoolstraat. De Luitenant-Generaal Netscher was Voorzitter van de examencommissie, de toenmalige Eerste Luitenant Baron van Voorst tot Voorst — later Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal — onderzocht ons op het gebied van Reglementen en Excercitie.

Niet onvermeld wil ik laten de persoon van den Sergeant-Majoor C. O. Wicherts die uitmuntte in Militaire eigenschappen en allen toekomstige Officiëren tot voorbeeld strekte.

Tot mijne herinneringen behoort ook, de oprichting door den Sergeant Groote — thans gepensionneerd Officier te Amsterdam — van eene rederijders vereeniging waarvan de Kapitein Wellan Eere-Voorzitter was. Deze vereeniging gaf des Zaterdagsavonds aanleiding tot gezellige bijeenkomsten waar, in een gehuurd lokaal in de stad, zwaar geredeneerd werd over letterkundige onderwerpen en waarbij vaak voordrachten werden gehouden en gedichten opgezegd.

De geest die ons alle bezielde, was goed, de onderlinge band van kameraadschap werd deugdelijk onderhouden.

In het najaar van 1884, na afgelegd examen verlieten wij 's-Hertogenbosch en keerden wij in afwachting van onze benoeming tot Tweede Luitenant naar onze respectieve garnizoenen terug.

Mr A. E. BARON VAN VOORST
TOT VOORST
COMMISSARIS VAN DE KONINGIN
IN OVERIJSEL

Dit jaar zal het 70 jaar geleden zijn, dat de Hoofdcursus te Kampen werd opgericht. Dit feit willen de oud-Hoofdcursianen feestelijk herdenken en zal dan tevens 'n boekje worden uitgegeven waarvoor U mij een enkel woord vraagt. Hieraan geef ik gaarne gevolg.

Uit het feit, dat het reünie-idee in ruimen kring onmiddellijke en spontane instemming vond, blijkt wel duidelijk, dat de herinneringen aan den tijd op den Hoofdcursus doorgebracht zeer aangenaam waren.

Lief en leed heeft men in den opleidingstijd tot Officier samen gedeeld en daardoor is een onderlinge band gegroeid, werd daar de eerste kiem gezaaid van die

schoone plant, welke men „de geest van saamhoorigheid” noemt.

De kameraadschapszin werd aldaar aangekweekt zonder welke een „leger” geen ruggegraat heeft.

Dat men deze banden van kameraadschap en vriendschap nauwer wil aanhalen verdient aller waardeering en instemming.

En wanneer dit het resultaat is Uwer reünie dan heeft zij ten volle aan haar doel beantwoord.

Dit slagen, en hieraan twijfel ik niet, wensch ik U van harte toe.

De Commissaris der Koningin
in de provincie Overijssel,

A. E. VAN VOORST TOT VOORST.

H. M. OLDENHOF
BURGEMEESTER VAN KAMPEN

In de beroemde trilogie van Gulbranssen over de geschiedenis van het geslacht Bjørndal komt in het eerste deel de ontmoeting van een tweetal oud-gedienden ter sprake. Na jarenlange scheiding kruisen de wegen van Majoor Barre en Kapitein Klinge elkaar weer.

„Op hetzelfde oogenblik” — aldus teekent Gulbranssen het weerzien — „kwam de kapitein de trap achter in de kamer af, en daar de lichtglans van den haard op hen viel, kon hij hen goed onderscheiden. Hij moest zich aan de trapleuning vastgrijpen, zoo verbaasd was hij over hetgeen hij zag. — Nee maar, wat zien mijn oogen, riep hij uit. Beste, beste Barre, ben

jij het — oude kerel — en mooie freule Adelheid. De kapitein en de majoor sloegen de armen om elkaar heen en bleven elkaar maar aan staan kijken”.

Zulke liefelijke tafereelen zullen zich in Kampen weer gaan afspelen, wanneer de Oud-Hoofdcursianen op 22 en 23 Augustus zullen samen komen.

* * *

In 1923 werd de Hoofdcursus als overgangsmaatregel voor zijn definitieve opheffing naar Breda overgebracht.

Ik behoef niet te zeggen, dat deze overplaatsing door burgerij en gemeentebestuur van Kampen ernstig werd betreurd. Daarvan werd getuigenis afgelegd bij het officieele afscheid ten stadhuize op 13 Juli. In de trouwzaal — doorgaans stille getuige van het leggen van banden — werden ditmaal banden los gemaakt.

Burgemeester Fernhout — aan wiens liefde en ijver voor het gemeentebelang zeker voor een niet gering deel te danken is, dat het verlies later compensatie vond in de vestiging van de Scholen

voor Reserve-Officieren — vatte de indrukken samen met de woorden: „Met sympathie gedenken wij al het goede, tezamen doorleefd, met weemoed beleven wij dit afscheid.”

De Directeur van den Hoofdcursus, Majoor Waltheer, bracht dank aan het Gemeentebestuur voor de immer betoonde welwillendheid en aan de burgerij, welke het militair internaat aanvulde met de gezelligheid van den familiekring.

* * *

Alles is in Kampen niet bij het oude gebleven. Maar wél de gezelligheid en de gastvrijheid van den familiekring. De Kamper burgerij ontvangt de Oud-Hoofdcursisten dan ook met vreugde in haar midden, evenals ten vorigen jare de deelnemers aan de zoo geslaagde reünie van het voormalig Instructie-Bataljon. En het gemeentebestuur vertoont, bij alle wisseling van tooneelen, toch ook in dit opzicht continuïteit, dat het de betooning van welwillendheid tegenover het militaire instituut nog gaarne tot zijn eerste plichten rekent.

Weliswaar durven we U, reünisten, niet familiair te begroeten met: „beste kerel”, noch ook Uwe dames, die toch zeker meekomen, met: „mooie freule”, maar Ge wilt U er toch wel van verzekerd houden, dat wij con amore onze bescheiden rol van Dritte im Bunde zullen vervullen.

Kampen ontvangt U met open armen!

KAMPEN, 24 Juni 1939.

H. M. OLDENHOF,
Burgemeester van Kampen.

HET GARNIZOEN KAMPEN IN DEN TEGENWOORDIGEN TIJD.

J. K. LAMMERTS
LUITENANT - KOLONEL
GARNIZOENSCOMMANDANT

Als garnizoenscommandant aangezocht door het „Werkcomité” van de Reünie van oud-hoofdcursianen om een korte bijdrage voor dit herinneringsboekje te verstrekken, voldoe ik gaarne aan dat verzoek.

Moge ik van de mij daarmee geboden gelegenheid allereerst gebruik maken om U allen, oud-hoofdcursianen-reünisten, een hartgrondig welkom toe te roepen in Kampen, het garnizoen waarvan Gij allen, langer of korter geleden, eenige jaren deel hebt uitgemaakt, het garnizoen waaraan Gij allen de herinnering gemeen hebt van een gewichtige jeugdperiode daarin doorgebracht. Zelf oud-hoofdcursiaan kan ik mij levendig de gedachten indenken, die U hebben beziel bij het, mogelijk voor het eerst weer na tientallen jaren, zien naderen van het silhouet van Kampen, zich spiegelend in den IJssel, kan ik mij levendig Uw gedachten indenken bij het straks even verwijlen op de plaats waar eens Uw „krib” stond.

Veel is er sindsdien in het garnizoen als zoodanig veranderd: Het Instructie-bataljon werd in 1924 opgeheven; de reünie van oud-volontairs het vorig jaar ligt nog versch in ons geheugen. De Hoofdcursus was reeds een jaar eerder, in afwachting van zijn definitieve opheffing, naar de Koninklijke Militaire Academie (K.M.A.) overgebracht; elders in dit herinneringsboekje worden daaraan eenige bladzijden gewijd. Maar, om een administratieve uitdrukking te gebruiken, „de sterkte bleef”.

Na het vertrek van Hoofdcursus en Instructie-bataljon werd n.l. te Kampen een „leerlingendetachement”, eigenlijk een kleine School voor Verlofs-officieren der Infanterie, gevestigd. Met de inkrimping van het beroeps-kader, oorzaak van vorenbedoelde opheffing, ging evenwel een uitbreiding van het reserve-kader gepaard. Om nu eenheid in de opleiding van dat reserve-kader te verkrijgen werd o.a. tot centralisatie van de verschillende Scholen voor Verlofs-officieren der Infanterie besloten en, toen naar een geschikt garnizoen werd uitgezien voor de aldus ontstane School voor Reserve-Officieren der Infanterie (S.R.O.I.) viel het oog vanzelfsprekend op Kampen, immers van oudsher een centrum van militair onderwijs. Zodoende werd de S.R.O.I. voor het grootste gedeelte, tegenwoordig drie compagnieën leerlingen en een compagnie manschappen, gevestigd te Kampen; een kleiner gedeelte, twee compagnieën leerlingen en manschappen, werd, om aan verschillende verlangens tegemoet te komen, gevestigd te Breda. In dezen, min of meer gecentraliseerden vorm, bestaat de S.R.O.I. nu sinds 1925, dus ruim 14 jaar, in welke periode zij ongeveer 4500 vaandrigs en sergeanten-aanstaande-vaandrigs, latere reserve-luitenant, heeft afgeleverd. In den loop van het jaar 1930 werd eveneens de School voor Reserve-officieren der Militaire-administratie (S.R.O.M.A.) in Kampen gevestigd. Aan deze inrichting, die ressorteert onder den Commandant van de S.R.O.I., worden jaarlijks een dertigtal jongelui, eerlang zestig, opgeleid tot reserve-officier voor de Militaire administratie.

Tegenwoordig, na de laatste leger-reorganisatie, worden jaarlijks een kleine zeshonderd jongelui voor de infanterie, de wielrijders en de administratie in opleiding genomen, waarvan dan 175 in Breda. Zij worden aangewezen uit de dienstplichtigen, die in het bezit van een einddiploma H.B.S. of Gymnasium of daarmee gelijk te stellen inrichting van onderwijs zijn. Het aantal bezitters van een dergelijk diploma overtreft verre het aantal beschikbare plaatsen, zoodat — en het vorig jaar werd voor het eerst op uitgebreidere schaal daarmee begonnen — er vóór de aanwijzing van de leerlingen een behoorlijke selectie kan worden gehouden aan de hand van verschillende gegevens, cijferlijsten e.d., waarover wordt beschikt. Vanzelfsprekend vindt ook aan de Scholen selectie plaats; de on- en minder geschikten moeten al dra, echter niet dan na nauwkeurige observatie, en soms onder hevig tegenstribbelen van ouders en beschermers, de school verlaten, maar alle hout is nu eenmaal geen timmerhout, een behoorlijke intellectuele vooropleiding waarborgt nog geenszins het bezit

van de eigenschappen van geest en karakter, die we gaarne in den a.s. officier vereenigd zien.

De opleiding aan de S.R.O.I. en de S.R.O.M.A. wordt tevens dienstbaar gemaakt aan de opleiding van de a.s. beroeps-officieren. Het eerste jaar van de Koninklijke Militaire Academie (K.M.A.) is n.l., voor wat de infanterie en de militaire administratie hier te lande betreft, in feite overgebracht naar de S.R.O.I. en de S.R.O.M.A., en voor de andere wapens naar de andere Scholen voor Reserve-officieren. Het zal wel geen betoog behoeven, dat, al mogen er misschien, uit een oogpunt van regelmatige, tragswijze behandeling van de verschillende vakken aan de K.M.A., nadeelen aan dezen gang van zaken zijn verbonden, er één groot voordeel overweegt, n.l. dat niemand tot de K.M.A. wordt toegelaten, die niet tevoren gedurende bijna een geheel jaar in alle opzichten nauwkeurig is gade geslagen en gewogen op zijn geschiktheid voor de officiers-functie.

De dienstplichtigen, aangewezen voor de officiersopleiding, komen in twee ploegen bij de School onder de wapenen, n.l. in een voorjaarsploeg van ongeveer 125 tirailleurs in de eerste helft van Maart en in een najaarsploeg, de overigen, in de eerste helft van September. De duur van de opleiding aan de School bedraagt tien maanden. Na tegen het einde van dien opleidingstijd met goed gevolg het examen voor den rang van vaandrig te hebben afgelegd, worden de leerlingen gedurende twee maanden in den rang van sergeant werkzaam gesteld bij den troep. Voldoen zij ook daar, dan worden zij 1 Januari van het daaropvolgend jaar aangesteld tot vaandrig. Dien rang bekleeden zij twee jaar, gedurende welken tijd zij nog tweemaal twintig dagen of eenmaal een-en-veertig dagen werkelijken practischen dienst bij den troep moeten verrichten, waarna — bij geschikt bevinding — hun benoeming tot reserve-tweede-luitenant volgt per 1 Januari van het daaropvolgende jaar.

De opleiding aan de school is van den aanvang af gericht op het einddoel, den vaandrigrang. In verband met de bij de weer-macht noodzakelijkerwijze ver doorgevoerde specialisatie worden ook de leerlingen, na een korte elementaire opleiding, gesplitst in verschillende categorieën, a.d.z. tirailleurs — het grootste deel —, zware mitrailleurs, mortieristen, bediening pantser-geschut, personeel voor den verbindings-(sein-)dienst, a.s. gasofficieren en wielrijders. Het personeel voor den verbindingsdienst volgt nog een specialen cursus van een maand bij de Genietroepen, het personeel voor den gasdienst verlaat na ongeveer vier maanden de School

om aan de Militaire Gasschool te Gorinchem verder gespecialiseerd te worden.

Aangezien de opleiding aan de School natuurlijk in hoofdzaak op de practijk gericht moet zijn en dit zonder troep niet wel mogelijk is, zijn zoowel te Kampen als te Breda z.g. oefeningsdetachementen ingedeeld. Deze detachementen bestaan uit gewone dienstplichtigen, die zoo van huis bij de School worden ingedeeld en daarbij de eerste 5 maanden van hun eerste-oefening volbrengen, waarna zij voor hun verdere opleiding naar de tweede bataljons, de grensbataljons, hunner regimenten worden overgeplaatst. Aan hun opleiding nemen de leerlingen voor eigen scholing een groot en werkzaam aandeel. De leerlingen worden ingedeeld in een bepaald klasse-verband ter sterkte van ongeveer zeventien à twintig man, afhankelijk van de categorie waartoe zij behooren, en gesteld onder de hoede van een bepaalden klasse-officier, die met en onder leiding van den Compagnies-commandant, tevens hoofd van onderwijs, het grootste deel van hun opleiding verzorgt. Gedurende den geheelen duur van hun verblijf aan de School wordt dit klasse-verband, ook bij de legering, in de eetzaal enz. zoo eenigszins mogelijk gehandhaafd.

Vanzelfsprekend konden de S.R.O.I. en de S.R.O.M.A. niet volstaan met het oude Hoofdcursus-gebouw. Zij hebben dan ook beslag gelegd niet alleen op dat gebouw, het oude „matglazen paleis“, dat tegenwoordig in hoofdzaak als les-gebouw is ingericht, maar ook op een voormalig weeshuis, het z.g. Gebouw Vloeddijk, dat in hoofdzaak is ingericht als logies-gebouw en dat eerstdaags aanmerkelijk vergroot zal worden. De kazerne van het vroegere Instructie-bataljon, de Generaal J. B. van Heutsz-kazerne, is ingericht als tijdelijk logies-gebouw voor een compagnie leerlingen, terwijl de oefeningsdetachementen daar tevens onderdak vinden. Uiteraard komt een dergelijke versnippering het doel niet ten goede en is zij niet bevorderlijk aan een efficient beheer, maar Kampen biedt toch voordeelen, waarvan als voornaamste wel mag worden genoemd de mooie, rustige studiegelegenheid. Ook liggen de geschikte oefenterreinen wel wat ver verwijderd, maar ook daaraan komt Kampen tegemoet, doordat de Gemeente wekelijks tweemaal het spoorwegvervoer van den troep naar Wezep bekostigt, zoodat de Scholen in ruime mate kunnen profiteeren van de mooie oefengelegenheid, welke de Gemeente daar in haar heidevelden en bosschen bezit.

De tegenwoordige, meer vlottende militaire bevolking van het garnizoen neemt ten opzichte van Kampens burgerij geleidelijk

meer en meer de plaats in van de vroegere Hoofdcursianen, zooals in de Kon. Nederlandsche Landmacht de Reserve-officieren hoe langer hoe meer de plaats innemen van hun beroepscollega's.

Jaarlijks zwermen eenige honderdtallen jongelui, na een tienmaandsch verblijf aan de S. R. O. I. of S. R. O. M. A. naar alle richtingen van het land uit, den lof verkondigende van het schoone, oude stedeke aan den IJssel en misschien ook den weg banende voor menigen „ui", voor de productie van welk artikel Kampen nu eenmaal een zekere vermaardheid bezit.

J. K. LAMMERTS

Jaarklasse 1905-'07.

OP, NAAR KAMPEN.

Het was een goede gedachte van onze kameraden, den reserve-majoor der militaire administratie A. Ch. van Oorschot en den kapitein der infanterie b.d. C. A. H. L. Wüst, om, herinnerend aan de reünie van oud-volontairs van het Instructie-Bataljon te Kampen, welke in den zomer van 1938 plaats had, om nu dit jaar, waarin het 70 jaar zal zijn geleden, dat de Hoofdcursus werd opgericht, de oud-Hoofdcursianen in de stad, waarin zij twee beste jaren van hun leven doorbrachten, bij elkaar te brengen, teneinde de oude banden, die in hun studietijd gelegd waren, doch die in den loop der jaren losraakten, weer aan te knopen en met elkander het lief en leed te herdenken, dat hun aan den ouden Hoofdcursus was ten deel gevallen.

Die gedachte heeft gelukkig bij velen ingang gevonden, met het gevolg, dat de 22ste en 23ste Augustus de dagen zullen zijn, waarop te Kampen thans de reünie van oud-Hoofdcursianen zal plaats hebben.

Aan U, kameraden, reünisten, om deze dagen voor ons tot on-vergetelijke dagen te maken.

In de annalen van den Hoofdcursus te Kampen staat opgeteekend, dat toen in 1869 de Hoofdcursus werd opgericht, hij werd ondergebracht onder de dakpannen der kazerne van het voormalig Instructie-Bataillon en de leerlingen studeerden bij den walm der petroleumlampen.

Daarin kwam verandering, toen het Gymnasium en de Hoogere-Burgerschool op de Koornmarkt te klein werd en naar het Plant-soen, het zoogenaamde Engelsche werk verhuisden.

Het gebouw, dat leeg kwam, werd voor den Hoofdcursus bestemd en in het begin van October 1884 betrokken.

In dit oude gebouw, wel sinds 1889 gedeeltelijk vernieuwd en vergroot, zullen de reünisten op den 22sten en 23sten Augustus hun tenten opslaan en oude herinneringen kunnen ophalen.

Alleen reeds dit ééne feit is een gang naar Kampen waard.

Oude kameraden te mogen ontmoeten in het oude Hoofdcursus-gebouw!

Mogen wij daar in Augustus goede dagen hebben.

L. F. DUYMAER VAN TWIST.

HET WERK - COMITÉ

dat de Reünisten gaarne gewenschte inlichtingen geeft.
De leden en hun helpers zijn kenbaar aan een oranje armband.

L. F. DUUMAER VAN TWIST

Luit. Gen. tit. b.d. - Lid 2e Kamer d. St. Gen.
Voorzitter

H. DE IONGH

Res. Generaal Majoor, - Insp. Vrijw. L.S.
Commandant v.d. Compagnie Reünisten

W. G. VAN HOOGENHUYZE

Generaal-Majoor tit. b.d.
Ceremoniemeester

H. EGGINK

Kolonel b.d.
Oud-Inspecteur M.A.

P. SCHAAFSMA

Kolonel K.N.I.L. b.d.

W. P. MARINISSEN

Kolonel Intendant b.d.

A. CH. VAN OORSCHOT

Res. Majoor M.A.
Penningmeester

C. A. H. L. WÜST

Kapitein b.d.
Secretaris

KORPSLIED VAN DEN HOOFDCURSUS.

EXCELSIOR-MARSCH.

Woorden van WITTEKIND.
Zang: P. VAN ANTWERPEN.
Piano: CHR. VAN BEUGE.

„Immer hooger” zij ons streven,
Zij de leus van ons bestaan;
Door geen vrees teruggedreven,
Rukken we op de sterren aan.
Voer ons pad langs schoone dreven,
Zij de weg ook lang en dor,
Steeds den blik op 't doel geheven } bis.
Juichen wij „Excelsior”.

Stap voor stap, met vaste schreden,
Treden wij, waar plicht ons wacht;
Elken zijweg steeds vermeden,
Steeds vooruit met moed en kracht.
Mogen rampen ons ook dreigen,
Laat Fortuna ons geen keus:
Nimmer bukken, nimmer zijgen, } bis.
„Immer hooger” blijft de leus.

„Immer hooger” zij ons streven,
Maar met eendracht steeds gepaard;
Eensgezindheid zal ons geven
't „Immer hooger” hier op aard!
Luider klinken onze zangen,
Weg dan klachten en gemor,
Vol van hoop en vol verlangen } bis.
Roepen wij „Excelsior”.

HET INSTITUUT VAN DEN HOOFDCURSUS.

1869 – 1928.

Het jaar 1869 wordt aangemerkt als de dageraad van een beteren toestand voor het militair onderwijs.

Bij Ministerieele aanschrijving van den 16en Maart van dat jaar, werd, naast de handhaving van den wetenschappelijken cursus bij het Instructie-bataljon te Kampen, de oprichting bevolen van twee cursussen (in latere aanschrijvingen als hoofdcursussen betiteld) en wel bij het 2e Regiment Infanterie te Maastricht en bij het 5e Regiment Infanterie te 's-Hertogenbosch, ter vervanging van de opgeheven 1e klasse cursus bij de verschillende regimenten.

Tot de eerste klasse van den cursus werden die onderofficieren toegelaten van wie met voldoende zekerheid verwacht kon worden, dat zij na één jaar onderwijs aan het officiersexamen zouden kunnen voldoen.

De tweede (laagste) klasse van den cursus, welke ingesteld werd bij den staf van elk regiment, was toegankelijk voor onderofficieren, „die uitmuntten door practische geschiktheid, gedrag, ijver, voorkomen, militaire geest, beschaving en manieren en wier karakter voldoende waarborg gaf, dat zij in hoogere rangen zelfstandig en met energie zouden weten te handelen.”

Voorwaar, het waren geen geringe eischen, welke men aan een adspirant-officier stelde, al ontbraken aanvankelijk nog de wetenschappelijke examen-eischen.

Hoe het gesteld was met de opleiding tot officier in den tijd, die de oprichting der hoofdcursussen vooraf ging, heeft ons de Luitenant-kolonel W. L. de Petit geschetst in zijne voortreffelijke rede, uitgesproken in de Bovenkerk te Kampen bij gelegenheid van het 25-jarig bestaan van den Hoofdcursus.

De opleiding tot officier in de gelederen liet zooveel te wenschen over, dat toenmaals slechts zij, die langs den weg der Kon. Mil. Academie den officiersrang verwierven, in de oogen van het groote publiek niet alleen, maar zelfs in het leger voor wetenschappelijk gevormde mannen doorgingen. De meerdere of mindere zorg aan de regimentscursussen besteed, de regeling van het daár gegeven

onderwijs, de hulpmiddelen, zij hingen grootendeels af van de persoonlijkheid van den korpschef; en helaas, in die dagen waren er onder die chefs nog te vinden, die met de wetenschap op niet al te besten voet stonden; militairen van een verouderd regime, die de meening waren toegedaan, dat voor den goeden troepen-officier de wetenschap maar een overvloedige weelde is, die practische bruikbaarheid uitsluit; dat een subaltern troepenofficier bijv. wat zijn wiskundige kennis betreft, al heel goed kon volstaan met wat er noodig is, om de geheimen eener menage-rekening te ontcijferen; en die geloofden dat men aan stijl en letterkundige ontwikkeling genoeg had, als men een behoorlijk dienstrapport kon opstellen, en wat kennis van vreemde talen betrof, maar de banale Fransche termen wist te gebruiken, die na 1830 schering en inslag waren gebleven in onze militaire terminologie.

Tegenover de overdrijving, waarmede toen algemeen de van de Academie herkomstige officier als een geleerde werd getaxeerd, stond de niet minder groote overdrijving, dat de uit de gelederen gevormde officier in de practijk zoover boven zijn academischen kameraad uitblonk. Een overdrijving, die helaas maar al te dikwerf ten nadeele van het leger, tot minder gelukkige keuze van officieren voor bijzondere dienstverrichtingen aanleiding gaf, en die tevens een betreurenswaardig klassenverschil, in de rijen van ons officiers-korps, sanctioneerde.

Het was inderdaad een mistroostige tijd voor den flinken, ijverigen, intelligenten, jongen onderofficier, die in die dagen in de gelederen een officiersplaats moest veroveren.

Wat een wilskracht, wat een inspanning, hoeveel eigen studie, dikwerf zonder bevoegde voorlichting, waren er niet noodig om, te midden van het rumoer en de beslommeringen van den dienst, zich de hoeveelheid wetenschap eigen te maken, die voor het examen werd vereischt. De verlichte, humane chef gaf hier vrijheden in den dienst en nam voor de studie bevorderlijke maatregelen, waar ginds de minder met den tijd meegaande den cursus eigenlijk maar als een lastige bijzaak beschouwde.

In bedompte, vunzige kazerne-lokalen, bij den benauwendenden walm van onvoldoend verlichtende lampen en rookende potkachel, vermoeid van de dagelijksche diensten, moest de jonge adspirant-officier zich bij zijne studie maar redden met de zeer gebrekkige hulpmiddelen, die hem ten dienste stonden: wat oude leercursussen en enkele dictaten, die soms reeds jaren achtereen van hand tot hand gegaan waren en niet zelden door gemakzuchtige instructeurs, zonder veel commentaar of toelichting, maar als recepten werden

gegeven. 't Was al wel, als de zoogenaamde studielokalen met enkele zeer primitieve wetenschappelijke attributen prijkten, een enkele kaart, verouderd, bevuild, schier onleesbaar; een globe, die

met haar doorgaans naïef rechtstandige as nog de beste diensten bewees als „rollebol" in de oogenblikken van kameraadschappelijke ontspanning; hier en daar een zakboussole, die haar naam vooral eer aandeed, omdat zij buiten den zak toch niet te gebruiken was,

een paar kartonnen vestingfronten van Vauban, een bord, alsmede eenige kreupele tafels en banken, ziedaar de „unheimische" omgeving, waarin destijds de jonge onderofficier zijn studie-uren moest doorbrengen.

O! daar waren uitzonderingen, zooals die op aarde op alles zijn. Wij hebben ze gekend en zouden ze kunnen noemen, en chefs van korpsen en instructeurs van cursussen, die met een open oog en een goed hart, over de wetenschappelijke opleiding bij de korpsen waakten, die door hunne toewijding en hunne persoonlijke talenten nog veel goed maakten van de schromelijke tekortkomingen van den Staat op dit gebied.

Maar toch over het algemeen was de toestand treurig. En zoo desniettemin het leger zich thans nog mag verheugen in het bezit van tal van hoogstverdienstelijke en wetenschappelijke officieren, uit dien tijd voortgesproten, en zoo daarmede ook hier wederom bewezen wordt: „que tant vaut l'homme, tant vaut l'institution", hoeveel jonge, veelbelovende mannen hebben destijds in de militaire loopbaan niet schipbreuk geleden, dewijl het hun, bij overigens genoegzame gaven, ontbrak aan wilskracht om, bij zoo weinig aanmoediging, zoo onvoldoende hulp en toezicht, de velerlei verleidingen te weerstaan, die van eigen studie terughielden.

De wetenschappelijke cursus te Kampen, had zich altijd in menig opzicht bijzonder gunstig onderscheiden, zóó zelfs dat het destijds als een voorrecht gold, voor den bij het Instructie-Bataillon in dienst getreden volontair, indien hij zijne geheele verdere opleiding tot officier hier mocht blijven ontvangen. Dat lag aan verschillende oorzaken: minder tijdroovende en vermoeiende diensten dan bij het regiment; minder verleiding dan in zoo menig garnizoen; geen voor de studie nadeelig contact met den eigenlijken troupiër-onderofficier; maar vooral reeds toen betere inrichting van studielokalen en meerdere hulpmiddelen.

Volledigheidshalve vermelden wij nog, dat sedert het oprichtingsbesluit van onze Koninklijke Weermacht van 9 Januari 1814, de gelegenheid openstond voor onderofficieren en voor cadetten bij de korpsen om voor officier bij alle wapens te worden opgeleid.

Bij het besluit van den Souvereinen Vorst van 24 Februari 1814 No. 162 werd eene z.g. artillerie- en genie-school opgericht te Delft in het gewezen fundatiehuis van de vrouwe van Renswoude.

Dit besluit behelsde o.m.:

„Het getal der Kadets voor de Artillerie, Genie, het bataillon Pontonniers, Mineurs en Sapeurs, en voor den Waterstaat, welke in het vervolg, alleen zullen genoemd worden Kadets voor de

Artillerie en Genie, zal zestig bedragen. Daarenboven zullen eenige Kadets, tot veertig toe, voor de Kavalerie en Infanterie toegelaten worden, geheel op eigen kosten zonder toelaag. Zij zijn Kadets bij hunne intrede. Na drie jaren gestudeerd te hebben, zullen zij den rang van tweeden Luitenant hebben, en na vier jaren studie, zullen zij als tweede Luitenant effectief worden aangesteld, en bij gebrek aan vacature bij het een of ander corps geagreëerd."

Met de oprichting van de Koninklijke Militaire Academie in 1828 verdwenen de „cadetten bij de korpsen" en kwamen in het leger dus nog alleen de vrijwillig dienende onderofficieren voor opleiding tot officier in aanmerking.

Werd aanvankelijk, om tot tweede luitenant te kunnen worden benoemd, van de vrijwillig dienende onderofficieren geen examen, doch slechts actieven dienst van twee jaren in den rang van officier gevorderd, in 1826 werd een „Voorschrift van examen door de onderofficieren bij de korpsen infanterie, kavallerie en mariniers af te leggen tot het verkrijgen van den rang van officier" vastgesteld. (Voor de artillerie was dit examen reeds vroeger geregeld). Alle ongehuwde onderofficieren bij de betrokken korpsen, die door goed gedrag, een goed militair voorkomen en een beschaafde opvoeding, geoordeeld werden geschikt te zijn om voor een benoeming tot officier in aanmerking te komen, zonder toegelaten te worden tot het afleggen van het examen.

Teneinde „ongehuwde, verdienstelijke onderofficieren, die lange jaren gediend en zich altijd voorbeeldig en eervol gedragen „hebben, doch zich bezwaarlijk alle de vereischt wordende kundigheden tot het afleggen van het gewoon examen kunnen eigen „maken, wijl zij in hun jeugd geen opleiding ontvangen hebben", ook de gelegenheid te bieden den officiersrang te bereiken, werd buiten het hierboven genoemde examen een verlicht examen ingesteld, dat nog tot 1881 naast het gewone gehandhaafd is gebleven.

Geruimen tijd bestond voor alle wapens de gelegenheid om „door de gelederen" den officiersrang te bereiken.

In 1883 werden de laatste wachtmeesters der cavalerie tot tweede luitenant bij dat wapen benoemd, in 1884 werd de Artillerie-Hoofdcursus te Delft opgeheven en reeds sedert 1837 werden de officieren van de genie uitsluitend aan de Koninklijke Militaire Academie opgeleid.

Aan de onderofficieren van het Nederlandsch Indische leger was ook de gelegenheid geboden toelatingsexamen tot den Hoofdcursus af te leggen waaraan in den regel zes onderofficieren van

dat leger zouden mogen deelnemen. In 1894 werd bepaald, dat die onderofficieren aan de Militaire school te Meester Cornelis voor dat examen konden worden opgeleid.

Keeren wij thans tot het jaar 1869 terug, teneinde in de eerste plaats met onze gedachten te verwijlen bij de hoofdcursussen te Maastricht en te 's-Hertogenbosch. Aan deze beide is slechts een kortstondig bestaan beschoren geweest.

Bij aanschrijving van het Departement van Oorlog van den 15en Juni 1877 No. 25 werd de H.C. te Maastricht opgeheven en als gevolg van het tot stand komen der Wet van 21 Juli 1890 tot regeling van het Militair Onderwijs kwam een fusie tot stand van den H.C. te 's-Hertogenbosch en met dien te Kampen. Laatstgenoemde plaats werd favoriet als residentie van den eenigen Hoofdcursus, die toen overbleef. De beweegredenen, welke den doorslag hebben gegeven tot deze keuze zijn onbekend gebleven. Zeker is, dat niet allen in de Brabantsche Hoofdplaats met de keuze instemden. De Citadel-kazerne waar de H.C. zetelde, was door de afzonderlijke ligging in vrije en rustige omgeving eene uitnemende gelegenheid voor ernstige studie. De Directeur had al zijne zorgen besteed om aan de emplacementen een vriendelijk aanzien te geven en al voldeed het gebouw niet geheel aan de nieuwste eischen aan een inrichting van onderwijs te stellen, toch voelden zich allen thuis in de oude citadel, waarvan de beste herinneringen werden bewaard.

In Maastricht moesten de H.C.-anen zich behelpen in een somber bijgebouwtje van de oude St. Pieterskazerne, een voormalig klooster, dat al zeer weinig aan redelijk te stellen eischen beantwoordde. Maar toch getuigde de reeds genoemde Overste de Petit, die als leeraar aan dien H.C. verbonden geweest is, mede namens zijne leerlingen: „Al waren het gebouw en de gansche omgeving „ook al somber, *wij* waren het toen niet, en als het ons al te eng „werd tusschen de grijze kloostermuren, dan togen wij 't vrije „veld in, daar buiten in die tot ruimer denken opwekkende, roman- „tisch schoone natuur, die Maastricht omgeeft, en kozen haar tot „een leerzaal, die ons meermalen voor het onderwijs in militaire „vakken een gelegenheid bood, schooner dan het rijkst voorziene „gebouw.”

De zoo primitieve onderwijsinrichtingen hebben geen invloed gehad op het resultaat van het onderwijs. Zoowel Maastricht als 's-Hertogenbosch hebben hun aandeel gehad in de aflevering van de ruim drie duizend officieren, afkomstig van den H.C., van wie er drie en veertig op het veld van eer zijn gevallen. Ook onder

de ruim honderd Ridders van de Militaire Willemsorde, die op een der hoofdcursussen hunne opleiding hebben genoten, is er een evenredig deel uit die plaatsen afkomstig.

Na de opheffing van den hoofdcursus te Maastricht in 1877, werden de adspirant-officiëren van de Infanterie-regimenten ook bij den cursus van het Instructie-Bataljon gedetacheerd, waardoor dus feitelijk eerst toen te Kampen de Hoofdcursus is ontstaan. Het Koninklijk besluit van 12 April 1880 stelde vast een nieuw „Voor-schrift tot regeling der opleiding van onderofficiëren tot den rang van Tweede Luitenant der Infanterie en van Tweede Luitenant Kwartiermeester.” De opleiding werd beter geregeld, het leerplan uitgebreid en over twee studie-jaren verdeeld. De toelating tot den Hoofdcursus werd afhankelijk gesteld van het resultaat van een zoo noodig vergelijkend examen. De weg naar de sterren op den hoofdcursus was „veiliger gesteld”, het moeilijk te bereiken punt was het toelatingsexamen, eenmaal geplaatst zijnde was men op den goeden weg. Het gaf den hoofdcursiaan het rustige gevoel „thans zijn toekomst vrij verzekerd te weten”. Er moest hard, heel hard gestudeerd worden, doch naast de studie bleef ruimte over voor lichamelijke en geestelijke ontspanning.

Hiervan getuigen de talrijke vereenigingen van leden van den Hoofdcursus.

In de H.C.-jaarboekjes vinden wij hiervan een volledig relaas.

Op den 15en Maart 1882 werd door de leerlingen te Kampen besloten tot het jaarlijks uitgeven van een jaarboekje met het doel:

1. Meer licht te verspreiden over het inwendig leven; den nieuw-aangekomenen een leidraad en den vertrekkenden een aandenken te verschaffen aan de inrichting, waar zij tot officier werden opgeleid.

2. De leerlingen op te wekken tot letterkundigen arbeid.

De achtereenvolgens gekozen redacteuren van het Jaarboekje zijn met het onder 1 genoemde doel ten volle geslaagd, het oordeel over het onder 2 gestelde laten wij gaarne aan de lezers over.

Hoe vele oud-leerlingen nemen niet gaarne de jaarboekjes ter hand over de jaren, waarin zij deel uitmaakten van den Hoofdcursus. De jaarverslagen lezende doorleven zij al de hoogtijdagen van hun H.C.-bestaan, de opgenomen portretten doen herinneringen opleven aan oud-directeuren, leeraren en collega's en in de Varia ontdekken zij nog veelvuldig eigen tekortkomingen, terwijl grappige gezegden en voorvallen uit den H.C.-schooltijd aan de vergetelheid zijn ontrukkt.

Wie de geschiedenis van den Hoofdcursus te Kampen grondig

DE OUD-DIRECTEUREN
VAN DEN HOOFDCURSUS
TE KAMPEN

J. T. T. C. VAN DAM VAN ISSELT

J. J. WIERTS

R. H. LUBER

H. A. J. TIMMERMAN

J. M. MAZEL

N. J. KOOIMAN

M. WALTHEEL

wil kennen, kan geen betere bronnen aanboren dan de Jaarboekjes, die, bijna van dag tot dag, al het vermeldingswaardige bevatten. Wij willen dan ook volstaan met slechts enkele grepen daaruit te doen.

Zooals reeds gezegd, het vereenigingsleven was goed ontwikkeld. In de eerste plaats denken wij aan de Hoofdcursus-vereeniging „Minerva” onder de zinspreuk „Excelsior”, die zich ten doel stelde de Korpseenheid te bevorderen. Alle leerlingen waren steeds lid der vereeniging, terwijl de achtereenvolgende directeuren het Eere-voorzitterschap bekleedden.

Het Minerva-bestuur vertegenwoordigde steeds alle H.C.-anen, de voorzitter had ten allen tijde toegang tot den Directeur, waardoor een nauwe en aangename samenwerking werd bereikt.

Waar ook alle leerlingen lid van waren, hetgeen pleit voor hunne goede harten, was het Ondersteuningsfonds, waaruit die leerlingen werden ondersteund, die wegens ziekte in moeilijke omstandigheden kwamen te verkeerren.

Voorts noemen wij de Voetbalvereeniging „Quick”, de Sportvereeniging „Mavors”, de Schietvereeniging „Willem Tell” en eene Kegel- en Tennisclub, alle ten doel hebbende de lichamelijke ontwikkeling te bevorderen.

Ten slotte vermelden wij nog twee vereenigingen; de Letterlievende vereeniging Dr Jan ten Brink, die door het houden van voordrachtavonden en door studie van onze rijke letterkunde ontspanning aan de leden wist te bieden en als laatste vereeniging, doch vooral niet als de minste, de Muziekvereeniging „Euterpe” met een onderdeel „de Mandoline-club”. Menigen Zaterdagavond werden in de cantine zoete tonen aan de instrumenten ontlokt en den talrijken toehoorders genoeglijke uurtjes bezorgd. Wat zouden de Minerva-feesten, installatie-avonden, het Sint Nicolaas-feest geweest zijn zonder „Euterpe”? Zeer zeker niet die vroolijke avonden, waarop het auditorium van ganscher harte het Excelsior-lied aanhief, zoodra de muziek de eerste tonen inzette, terwijl de bekende melodieën eveneens door allen werden meegegalmd.

Van de installatie-feesten zullen velen nog aangename herinneringen bewaren, vooral het plechtige oogenblik waarop het lint in de zaal werd weggenomen, dat het oudste van het jongste jaar scheidde en waarop Minerva's voorzitter de jongere kameraden als opgenomen in het Korps verklaarde.

Van het z.g. „ontgroenen”, zooals dit op de Hoogeschoolen bekend is, is op den H.-C. nimmer sprake geweest.

personeel kwam op dezen avond tot uiting, doordat dit personeel een officierssabel ten geschenke aanbood, om verloot te worden.

De inrichting van het „Matglazen Paleis" zou de toets van vergelijking met moderne militaire gebouwen niet glansrijk kunnen doorstaan.

De naam duidt reeds aan, dat al de matglazen ramen, welke de bewoners van de buitenwereld afsloten, geen al te vroolijken indruk maakten, hoewel zulks op hen geenszins van invloed was.

De cantine, met het groote buffet en de ruime serre, was een liefkoosde verzamelplaats in de vrije oogeblikken, welke maar spaarzaam waren toebedeeld.

Bij het Sint-Nicolaasfeest vereenigden zich de directeur en leeraren met de leerlingen in de cantine. De goede Sint, vergezeld van Zwarte Piet, pleegde in zijn toespraak wenschen der leerlingen te bespreken, vooral bestemd voor het oor van directeur en leeraren en inderdaad bleken het niet altijd doovemansooren geweest te zijn. Beurtelings moesten de leerlingen op het podium voor den grijzen Bisschop verschijnen en ontwaren, dat de Hoogeerwaarde Heer maar al te goed bekend was met alle feilen en persoonlijketekortkomingen. De goede verstandhouding van leerlingen met 't vaste

J.W.M. WINS

In de eetzaal placht men niet langer te vertoeven dan noodig was om de maaltijden alle eer aan te doen. De wand met de schouw was versierd met twee enorme eeretafels, waarop met gulden letters de namen gegrift waren van de oud-leerlingen, die de hoogste militaire onderscheiding, de Militaire Willemsorde, verworven hadden en van hen, die op het veld van eer gevallen waren.

De tuin, beter aangeduid met binnenplaats, was juist voldoende om een oogenblik verse lucht te happen. Het groote kanon op houten affuit opgesteld verried de militaire inrichting. Aan bloemen waren er slechts Spirea's om het fonteintje geplant. Als deze in bloei kwamen werden de leerlingen er aan herinnerd, dat tevens de tijd van overgangs- en eindexamen in zicht kwam.

Een niet genoeg te waardeeren instelling, in het bijzonder voor de a.s. Indische Officieren, was het Ethnografisch Museum. Eene stichting van den kapitein-leeraar Van IJsseldijk. Deze wist zijne liefde voor onze koloniën op zijne leerlingen over te brengen en te zamen hebben zij den Hoofdcursus met eene schoone ethnografische verzameling verrijkt. Aanvankelijk was deze ondergebracht op den zolder van het gebouw. Toen de schenkingen van oud-leerlingen uit Indië bleven toestroomen, zoodat de zolderzaal te klein werd, kon een perceel op de Nieuwe Markt gehuurd worden, waarvoor de Minister W. Cool de benoodigde gelden op de begrooting toestond. Met veel kunstzin en kennis van zaken werden de voorwerpen gerangschikt en geïnventariseerd, waardoor eene schoone en leerrijke stichting is ontstaan.

Mag het eenige verwondering wekken, dat ook het matglazen paleis zelf, in de loop der jaren, niet meer gemoderniseerd is, dan kan dit wellicht zijne verklaring vinden in het feit, dat reeds in 1890 de vraag rees of het instituut van den Hoofdcursus wel gehandhaafd moest blijven.

Aanvankelijk toch was de opleiding tot officier „door de geleerden” beschouwd als een „toevallige bate” voor onderofficieren, die zich bijzonder onderscheidten. Naarmate evenwel de opleiding beter geregeld en gecentraliseerd werd, de eischen voor het officiersexamen opgevoerd werden tot het peil van het eindexamen der K.M.A., verviel meer en meer de gedachte aan een toevallige bate en namen jongelieden dienst met het vooropgestelde doel om langs den Hoofdcursus den officiersrang te bereiken.

De vraag, of het niet meer aanbeveling verdiende de officieren aan één inrichting, de K.M.A., op te leiden, werd dan ook door het meerendeel van de Staatscommissie voor de reorganisatie van

het militair onderwijs bij de Landmacht in haar verslag van 1913 bevestigend beantwoord.

Het heeft nog vijftien jaren geduurd voordat de opheffing van den Hoofdcursus een feit werd. De eerste stap geschiedde in 1924, waarin Kampen door den H.C. werd verlaten, om de laatste jaren van zijn bestaan, onder directie van den Gouverneur van de K.M.A., in Breda te worden ondergebracht.

Op 9 Augustus 1928 vond een historische plechtigheid op het sportterrein der K.M.A. te Breda plaats, waarbij den leerlingen van den Hoofdcursus hun afscheid werd gegeven.

De 24 geslaagde leerlingen stonden voor de laatste maal met hun vaandel opgesteld. Ter rechter zijde van hen stonden de leeraren van den Hoofdcursus en van de Kon. Mil. Academie en ter linkerzijde alle officieren, die aan den Hoofdcursus zijn verbonden en de gepensioneerden. De Minister van Oorlog had zich doen vertegenwoordigen door den bevelhebber der derde divisie, generaal-majoor C. A. Prins.

Toen de vertegenwoordiger van den Minister, vergezeld van den gouverneur der Kon. Mil. Academie, generaal-majoor Van Everdingen, op het terrein verscheen, hief het muziekcors der cadetten de eerste tonen van het „Wilhelmus” aan.

Daarna sprak de generaal-majoor Prins ongeveer als volgt: „De minister draagt mij op zijn waardeering uit te spreken voor directeur, leeraren en officieren van den Hoofdcursus, die hun beste krachten hebben gewijd aan de opleiding der onder-officiëren tot officieren. De Minister gedenkt in dankbaarheid de vele uitstekende officieren, die deze instelling aan het leger heeft geleverd. De Minister heeft mij voorts opgedragen de laatst geslaagde leerlingen zijn gelukwensen aan te bieden. Persoonlijk voeg ik de mijne bij die van den Minister”.

Hierna riep de gouverneur der Kon. Mil. Academie officieren en leeraren het welkom toe, waarna hij dank bracht aan den Minister en zijn vertegenwoordiger. Voorts memoreerde spr. het feit van heden, n.l. de opheffing van den Hoofdcursus, die verder zal voortleven in de Kon. Mil. Academie. Er is van een tijdelijke opheffing geen sprake en daarom kan spreker den dag van heden dan ook niet noemen een dag van rouw. Ofschoon het waar blijft, dat elk afscheid zwaar valt, blijft voor ons een blijde voldoening, dat de heengaande Hoofdcursus krachtig zal voortleven in de Kon. Mil. Academie. Spr. trad vervolgens in een historische beschouwing van den Hoofdcursus, die op 1 Oct. 1869 werd opgericht. Met genoegen constateerde spr., dat er sinds de Hoofd-

cursus in de Kon. Mil. Academie werd ondergebracht, steeds de beste verstandhouding heeft geheerscht tusschen Hoofdcursianen en Cadetten. Een treffend woord van afscheid richtte de gouverneur daarna tot het vóór hem gebrachte vaandel van den Hoofdcursus. Dat vaandel is steeds geweest het symbool van glorie, de trots van den Hoofdcursus. Dat vaandel zal ook tot in lengte van dagen het zichtbaar teeken blijven van het werken, de eer en den roem van den Hoofdcursus, want morgen zal het door spr. naar het Legermuseum te Doorwerth worden gebracht, waar het ontvangen zal worden door een eerewacht der rijdende artillerie te Arnhem. Ten slotte heeft spr. nog een indrukwekkend woord gericht tot de geslaagde leerlingen en hun een mooie les en de beste wenschen meegegeven voor hun verdere toekomst.

Wij zijn hiermede aan het einde gekomen van onze herinneringen betreffende het Instituut van den Hoofdcursus. Met voorbedachten rade is in onze beschouwingen het persoonlijk element vermeden.

De verleiding is groot geweest om de namen te vermelden van hen, die, door groote gaven en door gelukkige omstandigheden, zich in het bijzonder hebben weten te onderscheiden. Doch als wij namen als Van Dam van Isselt, Van Heutsz, Dr Colijn genoemd zouden hebben, dan zou de vrees gerechtvaardigd zijn, dat wij de namen van andere hoogst verdienstelijke directeuren en leerlingen onvermeld hadden gelaten en dan denken wij in het bijzonder aan hen, die het hoogste goed gegeven hebben, dat een mensch geven kan. Aan hen die hun opleiding en hun eed van trouw met den dood hebben bezegeld. Hunne nagedachtenis brengen wij eerbiedig hulde. Buiten beschouwing is de vraag gelaten of het Instituut van den Hoofdcursus aan het doel heeft beantwoord. Deze vraag stellen is tevens haar bevestigend beantwoorden. De eerder vermelde eeretafels geven hiervan het doorslaand bewijs. De Hoofdcursus bestaat thans alleen nog in het verleden; maar wat gebleven is, dat is het hechte gevoel van saamhoorigheid en de trouwe kameraadschap van de oud-leden onderling. Daarvan zal getuigen de samenkomst in Augustus a.s., hoewel van den H.C. zal gelden:

„SIC TRANSIT GLORIA MUNDI”.

VAN ITTERSUM.

Jaarklasse 1903—1905.

NAAMLIJST VAN
 OUD-LEERLINGEN VAN DEN HOOFDCURSUS (1869-1928),
 GEDECOREERD MET HET RIDDERKRUIS
 DER MILITAIRE WILLEMSORDE.

NAAM	Benoemd tot Off.	Ridder M.W.O. klasse
van Heutsz, J. B.	1872	Grootkruis
Swart, H. N. A.	1886	Commandeur
Christan, W. G. A. C.	1874	Derde E.S.
Colljn, Dr. H.	1892	Derde E.S.
Darlang, F.	1896	Derde E.S.
Drijber, S. A.	1879	Derde E.S.
van Loenen, C. A.	1875	Derde E.S.
van der Wedden, P. H.	1876	Derde E.S.
van Ardenne, D. B. W.	1901	Vierde
Aufkes, H. F.	1898	Vierde
van Bakel, W.	1888	Vierde
van den Belt, J. C.	1884	Vierde
van Bennekom, W. J. F.	1879	Vierde
Berenschot, J. W.	1890	Vierde
van Beusekom	1883	Vierde
Bodemeijer, P. H.	1879	Vierde
Boon, C. J.	1888	Vierde E.S.
Boreel, Jonkheer J. J.	1891	Vierde
Boschart, F. G. J.	1875	Vierde
van Braam Morris, J.	1900	Vierde E.S.
Brack, G. H.	1885	Vierde
de Braconier, A.	1904	Vierde
van den Brandeler, Jonkheer A.	1874	Vierde
van den Brandeler, Jonkheer M. W. C.	1871	Vierde
Breijer, J. F.	1873	Vierde
van den Bussche, C. K. J.	1871	Vierde
Campen, C. F. H.	1874	Vierde
Campioni, M. J. J. B. H.	1891	Vierde
Collard, P. L. A.	1875	Vierde
Creutz Lechleitner, W. J. C.	1878	Vierde
van Dompsele, J. H. C.	1889	Vierde
Doorman, R. G.	1881	Vierde
Dutry van Haften, C. B.	1895	Vierde
Ebbink, J. W.	1897	Vierde
Eilers, C. H.	1895	Vierde
von Ernst, F. J. R.	1873	Vierde
Fischer, F.	1896	Vierde
Geldorp, E. J.	1901	Vierde E.S.
von Geusau, W. T. N.	1873	Vierde
Goldman, Jonkheer C. F.	1886	Vierde

N A A M	Benoemd tot Off.	Ridder M.W.O. klasse
Gooszen, A. J.	1889	Vierde
le Grand, F. A.	1874	Vierde
Gijzen, A. A. F. H.	1876	Vierde
van Heerdt, J. N. C. Baron	1881	Vierde
Heldens, P. A. H.	1887	Vierde
van Heurn, N. C.	1875	Vierde
Holten, P. A. H.	1887	Vierde E.S.
van Hoogenhuyze, W. G.	1895	Vierde
van der Horst, M. J. G. E.	1903	Vierde
Jacobs, J. R.	1874	Vierde
de Jongh Swemer, B. T.	1903	Vierde
Kalls, A. H.	1873	Vierde
van Kappen, E. A.	1883	Vierde
Korndörffer, J. J.	1894	Vierde
Kramers, S. D.	1897	Vierde
van Krieken, A. G. L. F.	1896	Vierde
Kroef, E.	1884	Vierde
Kroon, H. J. L.	1889	Vierde
Krull, H. P.	1879	Vierde
Lamster, J. C.	1894	Vierde
Lange, E. G. O.	1881	Vierde
van Leyden, J.	1890	Vierde
Libosan, J. W.	1875	Vierde
Liefcrinck, J. C. H.	1887	Vierde
van der Meer Mohr, M.	1882	Vierde
Moorrees, H. C.	1873	Vierde
van Nieuwland, J. A.	1890	Vierde
van der Noordaa, P. G. M.	1874	Vierde
van Nues, J. L.	1893	Vierde
Nijpels, G.	1882	Vierde
Okhuijzen, D. A.	1874	Vierde
van Oppen, W.	1879	Vierde
Pothast, F.	1903	Vierde
Reurts, J. H.	1877	Vierde
Reijers, J.	1889	Vierde
van Rietschoten, C. H.	1884	Vierde
van Roon, J.	1893	Vierde
Ruempol, C. A.	1897	Vierde
von Santen, H. I.	1882	Vierde
Schneider, A. E.	1896	Vierde
Schneiders, J. H. L.	1885	Vierde
Schröder, L. F.	1884	Vierde
van der Schroeff, C.	1877	Vierde
Schütt, F.	1886	Vierde
Schütt, K. E.	1884	Vierde
Siebelhoff, M. W.	1893	Vierde
van de Siepkamp, A. P.	1884	Vierde
Sikman, J. H. W.	1901	Vierde
van der Slooten, A.	1898	Vierde

NAAM	Benoemd tot Off.	Ridder M.W.O. klasse
Snijders, A. G.	1886	Vierde E.S.
Soetens, J. A.	1884	Vierde
Spandaw, G. D.	1903	Vierde E.S.
Spruyt, P. J.	1887	Vierde E.S.
Steinmetz, K. W.	1874	Vierde
Tammes, B.	1893	Vierde E.S.
Tuinenburg, F. W. H.	1879	Vierde
de Vaynes van Brakel Buys, G. K. W. F.	1900	Vierde
Verbrugh, J. J.	1887	Vierde
de Vlaminck, B. A. A.	1880	Vierde
Vuyk, J. W. C.	1888	Vierde
Wagener, C. F. A.	1890	Vierde
Watrin, G. F. B.	1896	Vierde E.S.
Webb, G. J. A.	1884	Vierde
Wempe, H. E.	1895	Vierde
Weustmann, J. A. W.	1878	Vierde E.S.
Wiersma, P.	1874	Vierde
Willemstijn, H. P.	1875	Vierde
Witteveen, J.	1874	Vierde
van der Zwaan, W. H. B.	1883	Vierde E.S.

ALPHABETISCHE NAAMLIJST van Oud-Leerlingen van den
Hoofdcursus (1869-1928), die aldaar hunne opleiding
hebben genoten en roemrijk zijn gesneuveld, of aan
hunne, voor den vijand bekomen wonden zijn overleden.

N A A M	Benoemd tot Off.	Ge sneu veld : Jaar	te
Abeleven, J. W.	1889	1894	Lombok
Alting von Geusau, Jonkheer P. A.	1888	1894	Lombok
Anken, Th. J.	1874	1894	Atjeh
Campioni, M. J. J. B. H.	1891	1904	Seumagan
Constant, A. E. H.	1897	1902	Kroëng Sabé
Dijkhof, H.	1902	1905	Atjeh
van Eendenburg, S.	1908	1911	Atjeh
Evers, J. Th.	1900	1906	Atjeh
Ferguson, G. A.	1883	1890	Atjeh
Fischer, J. C. A.	1894	1900	Atjeh
Geluk, F. P. A.	1879	1896	Atjeh
von Geusau, W. Th. N.	1873	1889	Atjeh
Gobius, O. W.	1881	1896	Atjeh
Haremaker, N. R.	1902	1908	Bali
Hissink, P. C. G.	1879	1884	Atjeh
van der Hoeve, A. H.	1888	1903	Atjeh
Hoven, A. J.	1875	1877	Atjeh
Huijer, A. Th.	1905	1908	Celebes
Jacobs, H.	1880	1897	Atjeh
Kalis, A. H.	1873	1878	Atjeh
Kiës, R. E.	1905	1907	Celebes
Kotting, H.	1881	1894	Lombok
van Kregten, W.	1908	1914	Atjeh
le Maire, H. L.	1905	1918	Flores
Micheels, A. E. H.	1891	1900	Atjeh
van Oppen, W.	1879	1894	Lombok
Ouwerling, C. F.	1910	1914	Halmaheira
Pothast, F.	1903	1905	Boni
de Roever Kröberm, W. J.	1888	1903	Atjeh
van Rijn, P. H.	1896	1904	Atjeh
van der Schroeff, C.	1827	1893	Sumatra
Schuit, J. J. G.	1872	1879	Atjeh
van der Slooten, A.	1898	1903	Atjeh
Sparenburg, A. J.	1906	1908	Menggopo
Timmer, G. J.	1890	1908	Sintang
Verschoor, J. H. J. A.	1875	1876	Atjeh
Vink, W. H.	1900	1905	Borneo
van den Vrijhoef, J. H. A.	1895	1904	Borneo
Vuijk, J. W. C.	1888	1896	Atjeh
Wagener, C. F. A.	1890	1897	Lhonga
Webb, G. J. A.	1884	1902	Atjeh
van Wicheren, H.	1875	1891	Atjeh
de Willigen, J.	1905	1908	Atjeh

J. KOOIMAN

KOLONEL tit. GENERALEN STAF b.d.

Geb. 18 April 1873 — Overl. 11 Juni 1939

Mijn vriend en studie-genoot 1894—1896 Jan Kooiman, laatstelijk Kolonel tit. Generalen Staf b.d., — wiens portret hiernaast — werd door het Comité aangezocht om voor het Herdenkingsboekje van den Hoofdcursus een bijdrage voor het tijdvak 1886—1895 te bezorgen. Hij aanvaardde, schoon reeds zeer zwak, met zijn gewone en groote bereidwilligheid, deze taak gaarne; helaas, overleed hij, vóór hij de pen op het papier had kunnen zetten, den 11 Juni 1939, beschikkende dat ik zijn taak zou overnemen.

Het tijdvak 1886/1895 was in de geschiedenis van den H.C. van groot belang. In een uitnemend artikel „De Hoofdcursus opgeheven” in het „Orgaan van de N.I. Officiers-vereeniging” jg. 1928 blz. 404 e.v., vindt men beknopt en duidelijk door „Oud Leerling H.C.” beschreven hoe de gelegenheid om den officiersrang te bereiken voor hen „die uit den troep voortkwamen”, sedert 1814 zich ontwikkelde. En nu is het tijdvak 1886/1895 daarom zoo belangrijk, omdat bij de Wet van 21 Juli 1890 een regeling tot stand kwam, waarbij per 1 October 1890 eenheid in de opleiding kwam, doordien slechts één Hoofdcursus werd gehandhaafd, nl. die te Kampen, zooals wij, die van 1894/1896 het Matglazen Paleis bewoonden, hem kennen, met zijn vergelijkende toelatings-examens, zijn 2-jarig opleidingsprogram enz. Bepaald werd ook dat onderofficieren van het N.I. Leger niet meer in Indië officier konden worden, maar aan de Militaire School te Meester Cornelis toelatingsexamen konden doen voor den H.C. te Kampen, aan welken maatregel wij (het zij tusschen haakjes gezegd) een reeks van gezellige kameraden te danken hebben. Eenige vakken werden naar de Cursussen bij de Korpsen overgebracht, in verband waarmede de toelatings-eischen voor den H.C. eenigszins konden worden verzwaaard. Er kwamen

Indische officieren voor de Indische opleidingen. Maleisch, Land- en Volkenkunde o.a. werden aan het Ind. leerplan toegevoegd.

Voor geschiedvorsching op dit terrein is zeer belangrijk het boekje „Herinnering aan het 25-jarig bestaan van den H.C. 1869—1894”, door H. K. van der Woerd, Leeraar H.C., waarin is opgenomen (blz. 53) de, ook in de „Militaire Spectator” verschenen „Feestrede” van den toenmaligen Luitenant-Kolonel Gen. Staf W. de Petit.

Maar ook om andere redenen haal ik dit boekje aan.

Men vraagt voor mijn bijdrage persoonlijke herinneringen. Niet om aan te beginnen! De lezing van het genoemde boekje kan daartoe worden aanbevolen. Een buitenstaander echter zal moeilijk een juist begrip opdoen aan de jool die wij, leerlingen 1894/96, het eerste jaar hebben gehad aan voorbereiding, uitvoering en napret van de feestelijkheden, als uitvloeisel van het 25-jarig bestaan van den H.C., zoodat ons wel eens de schrik om 't hart sloeg bij de gedachte dat er ook nog lessen en examens bestonden.

Oprecht mag ik zeggen dat de jaren 1894—96 — al zongen ook toen de leerlingen dat „de weg lang en dor” was — gezellige, bijzonder onvergetelijke jaren waren; *bijzonder*, zeg ik, want onvergetelijk zijn de H.C. jaren toch voor allen?

Hetgeen zich, zonder uitzondering, openbaart, als je, na je werk-jaren, in je jaar-clubje, „oud-heertje” speelt.

M. A. PONT.

Alle genoemde bronnen zijn aanwezig in de Bibliotheek van het Departement van Defensie.

STRIJDLIED VOOR 2A.

'k Behoor tot het pennevedersgild,
Het nuttigst volk op aard,
Een vel papier is steeds mijn schild,
Een liniaal mijn zwaard.
Een inktflesch is mijn drinkbocaal,
Een pennemes mijn dolk
'k Regeer met 'n penneveër van staal,
Als vorst, mijn gitzwart volk!

Een Administrateur.

Bovenstaand rijmpje schreef ik destijds voor ons jaarboekje van den H.C. Ook na mijn langen diensttijd onderschrijf ik nog uit volle overtuiging de eerste twee regels, al geloof ik dat het pennevedersgild — vooral tegenwoordig — door zijn geschrijf oorzaak is van veel misverstand en ruzie.

Mijn strijdlied sloeg echter speciaal op het dienstvak der Mil. Administratie en daarvoor heeft het ook nu nog m.i. niets van zijn waarde verloren.

H. EGGINK,
Jaarklasse 1897—1899.

Bij het vooruitzicht van de reünie dringen tallooze herinneringen zich geleidelijk weer op; de oude sfeer van jeugd en zorgeloosheid herleeft, oude bijna vergeten namen nemen opnieuw gestalte aan. Wij zien ons zelf weer op 1 October 1903 naar de IJsselstad trekken, trots op de juist in dat jaar ingevoerde „Hongaarsche krul”, welke eindelijk den hoofdcursianen het zoolang begeerde relief verleende. In bonte rij rijzen de beelden voor ons oog; markante figuren onder de leeraren, onze onvolprezen adjudant Wassens, kameraden waarmee wij ons verwant voelden, waarvan verscheidene reeds zijn heengegaan. De namen Minerva en Mavors roepen herinneringen op aan vele geslaagde feestavonden, balboekjes, Troika en Washingtonpost. Wij denken aan de plotseling opkomende gangsterbenden als uitlaat voor de spanning bij komende examens, aan de grappige correspondentie met zelfgeïllustreerde briefkaarten, waarin vaak artisticeit, geest en humor om den voorrang streden, aan onze onvermoeide muzikale kameraden van Euterpe en Mandolineclub.

Bij deze 70-jarige herdenking zullen onze jaargenooten stellig ook terugdenken aan de luisterrijke viering van het 35-jarig bestaan, met als hoogtepunt de opvoering van de zoo goed verzorgde operette „Sassafras”, onder algemeene leiding van onzen braven, kunstzinnigen kapitein van IJsseldijk, die overal talenten wist te ontdekken, hetzij voor het voetlicht dan wel achter de schermen als schilder, timmerman, ja als duivelstoejager.

En wie herinnert zich niet meer de helse uitbarstingen, die volgens traditie de aankondigingen van de veel gehoonde „Jan ten Bokkel” veroorzaakten. Maar het enthousiaste bestuur liet zich ook nu door geen smaad weerhouden en slaagde er toch maar in door het optreden van Albert Vogel en Henri Dekking velen van onze tijdgenooten voor het eerst met goede voordrachtskunst kennis te doen maken. Ook nieuwe cultuurverschijnselen gingen niet onopgemerkt aan ons voorbij, getuige de Grupeto Esperantista, welke, zooals het brievenrek uitwees, tot een levendige wereld-correspondentie aanleiding gaf. En vele onzer Indische kameraden zullen er nog met voldoening aan terugdenken, hoe door hun vrijwillige, onvermoeide medewerking bij de registratie, het timmeren van vitrines en het systematisch uitstellen, de ethnografische verzameling onder leiding van kapitein van IJsseldijk in een echt museum herschapen werd.

W. P. MARINISSEN, Jaarklasse 1903—1905.

Luit TH M. HOUWERT

Met groot genoegen voldoe ik aan het verzoek, voor het ter gelegenheid van de reunie van Oud-Hoofdcursianen verschijnend herinneringsboekje een bijdrage te leveren. Vele verplichtingen heb ik aan den Hoofdcursus. Vele herinneringen verbinden mij nu nog, na bijna 30 jaren, onverbrekkelijk aan den H.-C. Veel heb ik aan „het glazenpaleis”, zooals wij den Hoofdcursus dikwijls schertsend noemden, te danken. Ik reken het mij daarom dan ook tot een eer in dit boekje, dat vele oud-kameraden ongetwijfeld zullen inzien, van mijn gevoelens te doen blijken. Vele beste herinneringen

heb ik aan dit opleidings-instituut bewaard; zij vormen voor mij een rijk bezit.

Als ik aan den Hoofdcursus terugdenk, dan komt het geheel dier moeitevolle opleiding van soldaat tot officier in mijn herinnering terug. Voor mij rijzen dan mede op die vijf lange en moeilijke jaren van weinig vreugde en groote inspanning; dan zie ik nog voor me dien „weg lang en dor”, welke ik had af te leggen om den Hoofdcursus te bereiken.

Als jongen van nauwelijks 16 jaar kwam ik met nog ongeveer zestig andere knapen bij het Instructie-Bataljon. Slechts een hoogst enkele behaalde daarvan den officiersrang. In mijn jeugdigen overmoed leek het mij zoo eenvoudig om officier te worden. Met weinig meer dan de kennis der lagere school teekende ik voor acht jaar als soldaat en natuurlijk had ik evenals bijna allen het voornemen minstens Generaal te worden.

Toen ik evenwel een jaar later als korporaal naar het regiment werd gezonden, wist ik dat het bereiken van den rang van officier niet eenvoudig was; ja, scheen mij dat bijna onbereikbaar toe. Ingedeeld bij de Grenadiers, had ik op 17-jarigen leeftijd zwaren dienst te verrichten. Van vroeg in het voorjaar tot ver in het

najaar was het vijf uur reveille, overdag excercities, recruten opleiding, lange marschen en daarbij om de drie nachten op wacht, hetgeen dan een bijna onafgebroken dienst beteekende van zes en dertig uur.

Het is dus niet te verwonderen, dat het mij toen dikwijls onmogelijk leek, nog tijd en vooral kracht over te houden voor de studie. Maar als de dienst afgeloopen was, en op Zon- en feestdagen, werd er een rustig plekje op een der corridors, rustkamer of chambree opgezocht en werden de studieboeken te voorschijn gehaald. Dat was hoofdzakelijk zelfstudie! Met veel inspanning, doorzetting en met vele teleurstellingen vorderde dat langzaam. Maar tegenslagen waren er immers om je te stalen en moeilijkheden om overwonnen te worden. En ze werden overwonnen! Eerst kwam de bevordering tot sergeant, daarna werd de cursus bereikt en na ruim vijf jaren zelfs de Hoofdcursus!

Het slagen voor den Hoofdcursus was een groote vreugde. Het beteekende de kroon op het werk, de belooning voor de inspanning en de vasthoudendheid. Het gaf de rustige zekerheid, dat het doel bereikt zou worden. Het verblijf op den Hoofdcursus bracht een totalen omkeer in ons leven. Om die reden alleen reeds werd de Hoofdcursus voor ons onvergetelijk. Daarom was het dan ook, of ik den gongslag op de binnenplaats van den H.C. weer hoorde, toen ik den oproep voor de reunie van de Oud-Hoofdcursianen ontving. De gong luidde voor het appèl! En een hoofdcursiaan ontbrak niet op het appèl. Er viel niet meer te bedenken, doch te gehoorzamen.

Bij het hooren van dat bekende geluid gingen mijn gedachten terug; het hooren van den gongslag bracht vele beelden uit die lang voorbij jaren weer in mijn herinnering. Ik stond in eens weer op die bekende binnenplaats. Weer zag ik al die bekende plekjes in levendige kleur. Vóór me de cantine, rechts de eetzaal, dáár de toegang naar de eetzaal en vervolgens rondgaand de ingang naar de leslokalen en naar de hal, dan het ommantelde kanon, iets verder de oude statige boom met de bank daar onder. Hoevelen van ons hebben niet op die bank in kameraadschappelijk samenzijn en vertrouwelijk gesprek gezeten.

Al die beelden rijzen voor mij op. Beelden, waarvan ik na zeven en twintig jaren het bestaan bijna niet meer kende, dringen zich krachtig naar voren.

Ik zit weer in die keurig geordende eetzaal en mijn oogen zijn, als toen zoo dikwijls, gericht op den achterwand met de beide schilderijen met de namen van Oud-Hoofdcursianen, gevallen voor het

Vaderland, en van Oud-Hoofdcursianen Ridders der Militaire Willemsorde.

Ik zie ons weer zitten aan die lange tafels; in alphabetische volgorde, evenals wij op de slaapzaal naast elkaar gelegerd waren en in de leslokalen, in de zelfde orde gerangschikt, twee jaren lang... Harts — Houwert — Jacobs — Janssen...

Ik hoor weer onze gesprekken, de grappen op de slaapzaal en in de leslokalen. En zóó ga ik die rijen na. Eén voor één passeeren ze de revue.

Met weemoed zie ik reeds twee plaatsen ledig. Brouwer, Duyne, Van... Dijk. Ik mis Van Dijk! Gevallen op het vliegveld Soesterberg; zijn lichaam kwam verkoold met het brandend vliegtuig op den grond.

Van El, Eldermans, dan kwam Epkema, doch ook hier is een leege plaats. De Spaansche griep nam hem in de mobilisatie 1914—1918 van ons.

In stillen eerbied herdenk ik deze beide kameraden.

Uit dit verre verschiet komen weer beelden op mij toe. Eerst vaag, doch spoedig duidelijk en helder. Wij zitten in de leslokalen. Vóór de klasse zie ik „Kapiteintje” (Korevaar) staan, die ons de schoonheid der Nederlandsche Letteren moest doen begrijpen; dan zie ik Waltheer binnenkomen met zijn stapels boeken onder den arm; ik hoor hem ons weer „aan de hand van den grooten Rohn” de tactiek doceeren. En dan in eens staat daar Stichter en geaccentueerd klinkt het langzaam van zijn lippen: „wat bedoelt-gij-hee-le-maal-niet; of-niet-heelemaal?” Niet onvermeld kan ook blijven de onvergetelijke Kleiboer en nog zijn er zoovele beelden meer.

Weer klinkt in mijn ooren de bekende hoofdcursus-marsch. Euterpe gaat daar over de binnenplaats. Wij marcheeren er achter aan en komen in de cantine; uit volle borst zetten wij het „Immer hooger” in en staande zingen wij plechtig ons korpslied. En aan het slot: „Juichen wij Excelsior.”

Dit „Excelsior”, dat de vervulling was bij het einde van den Hoofdcursus en dat voor velen van ons wellicht onbewust, de opdracht is geweest voor het later leven.

TH. M. HOUWERT,

Jaarklasse 1910—1912.

L. A. PALING

EERSTE LUITENANT DER INF. S.R.O.L.
LEERLING H.C. 1926-'28 BREDA

Vele oud-leerlingen van den Hoofdcursus zullen over enkele weken de inrichting, waar zij tot officier werden opgeleid, waar zij een deel van hun jeugd doorbrachten en waar voor velen de grondslag gelegd werd voor een schitterende militaire carrière, met een bezoek vereeren.

Een zeer klein percentage der reunisten echter zullen in het oude H.C.-gebouw geen herinneringen kunnen ophalen daar zij een belangrijk deel van hun leven en hun opleidingstijd aan de K.M.A. te Breda hebben doorgebracht. Immers uit bezuinigings-oogpunt en andere overwegingen werd in 1923 de Hoofdcursus, die zijn eigen, dikwijls gewijzigd,

leerplan en exameneischen bleef behouden, overgebracht naar Breda.

Menigeen heeft het hoofd geschud over, wat men noemde, het samenbrengen van Hoofdcursus en Cadetten in één gebouw, maar in die 5 jaren en in dienst en in het vereenigingsleven is alles uitstekend gegaan en geen wanklank gehoord.

1928.

9 Augustus. „Uitslag voor den H.C. Opheffing van den Hoofdcursus.”

Om tien uur vernamen de laatste 24 Hoofdcursianen in de Schermzaal het heugelijke feit, dat allen geslaagd waren. Na vele handen gedrukt te hebben werd met het H.C.-vaandel en de cadettenmuziek aan het hoofd afgemarcheerd naar het feestelijk versierde achterterrein. Tal van autoriteiten, o.a. Commandant van

de III Divisie als vertegenwoordiger van den Minister van Defensie alsmede officieren uit het Garnizoen en oud-officieren, afkomstig van den Hoofdcursus, waren reeds aanwezig.

Nadat de vaandelwacht naar voren was getreden, wijdde de Generaal-Majoor C. G. van Everdingen, Gouverneur der K.M.A., tevens Directeur van den Hoofdcursus, eenige momenten aan de geschiedenis van deze militaire Onderwijs-inrichting.

Hierna richtte spreker eenige woorden tot het Vaandel. Gij blijft de stille getuige, het symbool, de zichtbare en tastbare herinnering aan een inrichting, waaraan Moederland en Koloniën ontzaggelijk veel te danken hebben.

Gij zult voor duizenden en duizenden Nederlanders tot in lengte van jaren de stille en toch zoo welsprekende getuige zijn van het werken en streven en van de roem van den Hoofdcursus.

Maar gij, laatste vier-en-twintig, gij moogt en gij zult in de komende jaren géén stille getuigen zijn van hetgeen de Hoofdcursus voor U was.

Van U verwachten wij daden, van U verwachten wij een opvatting van Uw taak als Officier, zóó hoog, zóó breed, zóó plichtsgetrouw, dat overal, waar gij zult arbeiden, de Hoofdcursus met eere wordt herdacht.

Men mag dat met recht van ieder oud-Hoofdcursiaan verwachten, van U mag ik, als laatste Directeur, dit in het bijzonder vorderen. Want Gij zijt de *laatsten*, Gij zult, indien U het leven, de gezondheid en de kracht mogen worden geschonken, het langst de levende getuigen zijn van wat de Hoofdcursus voor ons Vaderland was en onder U zullen er zijn — en ik hoop, dat het er velen mogen wezen — die over meer dan een halve eeuw zich nóg met trots „oud-Hoofdcursiaan” zullen noemen.

Welaan, ik noodig U dan uit om zoo aanstonds, één voor één, de belofte af te leggen, dat Ge alles, wat in Uw vermogen is, zult doen om den naam van den Hoofdcursus hoog te houden en de Inrichting, die U tot dezen mijlpaal op Uwen levensweg bracht te eeren en te doen eeren.

Ik verzoek U daartoe, met het vaandel in de rechterhand, de woorden uit te spreken: „Dat belooft ik.”

Toen traden achtereenvolgens de laatste Hoofdcursianen naar voren om hun belofte af te leggen.

Na deze plechtigheid trad het Vaandel in en werd met het Cadetten-muziekcorps aan het hoofd gedefileerd.

Het Vaandel werd daarna voorloopig nog op het bureau van den Gouverneur een plaats bezorgd. In de Cadetten-leeszaal werd

de schuimende champagne rondgediend en nog eenmaal weerklonk het oude H.C.-lied:

„Immer hooger zij ons streven,
Zij de leus van ons bestaan.”

Ten slotte dankte de Generaal-Majoor b.d. Fraser als oudste Hoofdcursiaan den Generaal-Majoor van Everdingen, den laatsten Directeur van den H.-C. voor al wat deze gedaan had om den H.-C. dit feestelijk, plechtig uiteinde te bezorgen.

Dit was het laatste, wat alle leerlingen gezamenlijk meemaakten.

Den volgenden dag werd het Vaandel door een kleine deputatie overgebracht naar zijn laatste verblijfplaats, het Legermuseum in het kasteel „Doorwerth”.

L. A. PALING,
Hoofdcursiaan 1928.

AFSCHEIDSWOORD.

Naar Kampen zijn wij getogen,
naar d' oude Hanzestad,
Om samen in vreugde te putten,
uit rijke herinneringsschat;
Om nog weer eens jong te wezen,
vol jeugdig en heilig vuur,
Om nog eens opnieuw te beleven,
zoo menig zegenrijk uur.
Wij willen in weemoed herdenken,
wat op den H.-C. werd geleerd,
Tot vorming van hoofd en karakter,
tot wat er den krijgsman eert.
In weemoed, niét om 't geleerde,
maar omdat de H.-C. moest vergaan,
Een lot, dat wij moesten aanvaarden,
maar nimmer zullen verstaan.
Wij waren zoo trotsch, dat 't leger,
dat ons als soldaat had gekend,
Lángs den troep ons riep tot de sterren;
dat zij met waardeering erkend.
De weg mocht soms lang en wat dor zijn,
de blik wees toch steeds naar omhoog;
Excelsior! stond ons voor oogen,
hoe zwaar soms die leuze ook woog.
Op den weg naar de lokkende sterren,
werden wij door gidsen geleid,
Die veilig het pad ons verlichtten,
door hun voorbeeld en degelijkheid.
En mocht soms de tucht ook al streng zijn,
nooit was zij redeloos hard,
Want achter een stroef en barsch uiterlijk,
klopte steeds een warmvoelend hart.
Wij kunnen naar waarheid getuigen:
de leeraren waren O.K.
Al lieten z' ons blokken en zwoegen,
ze voelden toch steeds met ons mee.

LIJST DER REÜNISTEN.

	Tegenwoordige positie	Laatste rang in het Leger
1877-'78		
Wilmar J. H. E.	Majoor tit. b.d.	Kapitein
1878-'80		
Drijber S. A.	Luit.-Gen. b.d. Adj. in B.D. van H.M. de Koningin. Oud-Kanselier der Nederl. orden	Gen.-Majoor K.N.I.L.
Giel P.	Luit.-Generaal b.d.	Kolonel
Habbema L. J. H.	Gen.-Majoor b.d.	Kolonel Ct Brig.Gr. en J.
1880-'82		
Doorman R. G.	Luit.-Generaal b.d.	Gen.-Majoor K.N.I.L.
Nijpels G.	Hoofdred. „Indische Gids“	Res. Kolonel
1881-'83		
Hamerslag J. C.	Luit.-Kol. M.A. b.d.	Luit.-Kol. M.A.
van Suchtelen v. d. Haare Jhr. C. L.	Groot-officier van H.M. de Koningin	Kolonel
Vogelsang P. M.	Kolonel b.d.	Kolonel
1882-'84		
Groote A. W.	Res. Luit.-Kol. b.d.	Kapitein
Du Monceau J. H. F. Graaf	Opperceremoniemeester en Grootmeester van het Huis van H.M. de Koningin	Luit.-Kolonel
v. d. Laaken A. P. J.	Luit.-Kolonel b.d.	Kapitein
Lussanet de la Sahlonière W. H.	Kolonel b.d. K.N.I.L.	Luit.-Kolonel
Mazel J. M.	Kolonel b.d.	Kolonel
van Rietschoten C. H.	Luit.-Generaal Ct v/h K.N.I.L. b.d.	Luit.-Generaal Ct v/h K.N.I.L. en Hoofd van het D.v.O. in Ned. Ind.
1884-'86		
Donleben H. L. G.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel tit.
Herold J. M.	Kapitein b.d.	Kapitein
van Vuuren M. D.	Res. Luit.-Kol. Int. b.d.	Majoor Intendant
Swart H. N. A.	Luit.-Gen. b.d. Adj. in B.D. van H.M. de Koningin. Oud-vice-president Raad van Indië	Luit.-Generaal
1885-'87		
Cramer G. H. C.	Generaal-Majoor b.d.	Kolonel
Dekker J. F.	Kolonel tit. b.d.	Luit.-Kolonel

	Tegenwoordige positie	Laatste rang in het Leger
1886-'88		
Kohlbrugge F. v. d. Moer J. L. van Straaten G.	Majoor b.d. Generaal-Majoor b.d. Luit.-Kolonel b.d.	Kapitein Kolonel Luit.-Kolonel
1887-'89		
Duymaer v. Twist L. F. von Henning J. W. de Vries W. C. N.	Luit.-Gen. tit. b.d. Lid 2e Kamer Staten-Gen. Gen.-Majoor b.d. Kolonel M.A. b.d.	Generaal-Majoor tit. Luit.-Kolonel Luit.-Kolonel M.A.
1888-'90		
van Goor J.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
1889-'91		
Blok J. van Bochore J. Janssen H.	Assuradeur, Hfd-Insp. Nederl. Spaarkas Luit.-Kolonel b.d. Luit.-Kolonel b.d. Dir. N.V. Beurskluizen en Safes te Amsterdam	Kapt. M.A. K.N.I.L. Majoor Majoor
Strootman M. J. G.	Kapitein b.d.	Kapitein
1890-'92		
Bleeker F. J. Colijn H. Dénis H. G. C. Fischer L. S. Marchant L. Ch. A. Pourchez R. T. G. Stroband J.	Luit.-Kolonel b.d. Minister-president Notaris Luit.-Kolonel b.d. Kolonel b.d. Majoor b.d. Kolonel b.d.	Majoor Kapitein K.N.I.L. Luit.-Kol. Int. K.N.I.L. Luit.-Kolonel Luit.-Kolonel Majoor Luit.-Kolonel
1891-'93		
Dekker F. Loeff J. de Roos A. D. Tydeman M.	Luit.-Kol. tit. M.A. b.d. Luit.-Kol. M.A. b.d. Res. Majoor M.A. b.d. Majoor b.d.	1e Luitenant M.A. Luit.-Kolonel M.A. Kapitein M.A. Majoor
1892-'94		
Lamster J. C. de Quartel F. H. W.	Majoor b.d. Oud-Algemeen Conversator Kol. instituut Kapitein b.d.	Kapitein K.N.I.L. Kapitein
1893-'95		
Bode J. F. G. van Hoogenhuyze W. G.	Accountant en belasting- consulent Gen.-Majoor tit. b.d. Adj. in B.D. v. H.M. de Koningin. Afd. Chef t. besch. K.L.M.	Kapitein Res. Kolonel
Mol A. M. Regenhardt J. C. Spoelstra K.	Luit.-Kolonel b.d. Res. Majoor b.d. Res. Kapitein b.d. Oud- Leeraar M.O.	Luit.-Kolonel Kapitein 1e Luitenant
Volbeda P. Wempe H. E.	Luit.-Kolonel b.d. Oud-Burgemeester Westzaan	Kapitein Luit.-Kolonel K.N.I.L.

1894-'96

van Hal P.
Hemmes C. A.
Knijff W. D.
Koolman J. (11 Juni 1939
overleden)
Stennekes P. L.
Teune M. A.

Tegenwoordige positie

Kolonel M.A. b.d.
Kapitein b.d.
Majoor tit. b.d.
Kolonel tit. Gen. Staf
Oud-Burgemeester
Luit.-Kolonel b.d. K.N.I.L.
Luit.-Kolonel b.d.

Laatste rang in het Leger

Luit.-Kolonel
Kapitein
Kapitein
Kapitein Gen. Staf
Luit.-Kolonel
Luit.-Kolonel M.A.

1895-'97

Goslings L. W.
Gramberg H.
de Greef J. G.
Hansma L.
Hartogh Heys van
Zoutereen P. S.
Knage L. M. F. G.
Krugers J. J. N.
Lieth A. J.
Muys G.
van Overeem L. C. J. M.
Pickema F.

Majoor b.d.
Generaal-Majoor b.d.
Majoor b.d.
Kapitein b.d.
Res. Luit.-Kolonel

Kapitein
Generaal-Majoor
Majoor
1e Luitenant
Kapitein

Luit.-Kolonel b.d.
Kapitein b.d.
Industrieel Lr.
Res. Luit.-Kolonel
Luit.-Kolonel b.d.
Rentmeester Duin en Kruid-
berg, Santpoort

Kapitein
Kapitein
Kapitein Int. K.N.I.L.
Kapitein Pl. Adj.
Kapitein
Luit.-Kolonel Kon. Mar.

Ritsma H.
Rubay Bouman J. C. Ph.
Ruempol C. A.

Majoor b.d.
Kolonel b.d.
Gep. Adj.-Insp. Alg. Politie
in N.O.I.

Res. Majoor
Luit.-Kolonel
Kapitein

de Ruyter Ch.

Oud-Dir. Gem. Reinig.dnst
Arnhem

1e Luit. M.A.
(Int. Cursus)

de Ruyter P. J.
Zeeman H.

1e Luitenant b.d.
Generaal-Majoor b.d. Voorz.
V.M. (Dept v. Waterst.)
Voorz. N.R.K. afd. Voor-
burg

1e Luitenant
Generaal-Majoor

1896-'98

Boon J.
Dugorge J. H.

Kolonel-Intendant b.d.
Regeerings-adv. in intern.
opiumzaken. Oud-Chef
dienst opium-regie in N.I.

Kolonel-Intendant
1e Luitenant

van Gils J. M.
Ruempol C. R.
Vermeer J. H. C.
van Vuuren L.

Kolonel b.d.
Majoor b.d.
Res. Majoor b.d.
Hoogleraar Universiteit
Utrecht

Luit.-Kolonel
Kapitein
Majoor tit.
Kapitein

Zimmermann G. J. C.

Luit.-Kolonel b.d.

Luit.-Kolonel

1897-'99

Bentfort v. Valkenburg
H. W. J.
v. d. Berg
v. Boxmeer L. W. A.
Camerling T.

Majoor b.d.
Luit.-Kolonel b.d.
Kapitein b.d.
Res. Luit.-Kol. M.A. Inspec-
teur der Dir. Belastingen
Dir. 1e Nederl. Bureau voor
Auteursrechten

Majoor
Luit.-Kolonel
Kapitein
1e Luitenant M.A.
1e Luitenant

Dorrenboom I. I.
Jansen W.
de Kroes J. J.
van Mens M.

Kolonel b.d.
Kolonel b.d.
Luit.-Kolonel b.d.
Luit.-Kolonel b.d. tit.

Kolonel
Kolonel-Intendant
Luit.-Kolonel
Kapitein

	Tegenwoordige positie	Laatste rang in het Leger
Nagtegaal J. P.	Majoor b.d.	Majoor
Roelofsma D.	Oud-Chef Passane Rott. Lloyd Weltevreden	Kapitein

1898-1900

Albarda S.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
Berkhout J. D. L.	Majoor b.d.	Majoor
Egberts J. W.	Oud-Burgemeester	Kapitein
Eggink H.	Kolonel M.A. b.d.	Kolonel Inspecteur M.A.
Hardenberg D. H.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
Harms W. J.	Majoor b.d.	Majoor
de Jongh H.	Res. Gen.-Majoor Insp. Vrijw. L.S.	Generaal-Majoor
Luymes J. A.	Kolonel Hoofdtintendant b.d.	Kolonel H.I. K.N.I.L.
Mönnich A. F.	Majoor b.d. Leeraar Lyceum	Kapitein
Rozendaal K. L.	Res. Kolonel Gen. Staf	Majoor
Rijnders J. A. H.	Burgemeester	Kapitein M.A.
Schaafsma P.	Kolonel b.d.	Kolonel

1899-'01

van Ameyde J. P. E.	Gedel. bestuurslid „Centraal Badbeheer”	Luit.-Kolonel
van Ardenne D. B. W.	Gep. Hoofdambt. Arb. Inspectie N.I.	1e Luitenant
de Bas C.	Majoor M.A. b.d.	Kapitein M.A.
v. d. Lijke M. A.	Kapitein b.d.	Kapitein
Onvlée L.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
Pabst J. C.	Kolonel Insp. M.A. b.d.	Kolonel Insp. M.A.
Zeiler K. F. A.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel

1900-'02

van Andel J. A. G.	Res. Kolonel	Kolonel
Boomsma R.	Kolonel b.d.	Kolonel
Busquet J.	Leeraar H.B.S.	Kapitein
Engeltjes I. A.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
Fruijt van Hertog J. K.	Res. Kolonel	Kolonel
Govers J.	Res. Luit.-Kolonel	Luit.-Kolonel
Grader J.	Kapitein b.d.	Kapitein
Keyzer A. N. C. F.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
Kuyper G.	Burgemeester	Majoor
van Meeuwen C. A.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
Lavoo M. J. J.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
Minderman G.	Kolonel tit. b.d.	Kolonel tit.
Nijenhuis H.	Luit.-Kolonel M.A. b.d.	Majoor M.A.
Ruinen F.	Majoor b.d.	Majoor K.N.I.L.
Saron L. J.	Majoor b.d.	Kapitein
Visser G. A.	Res. Majoor	Kapitein

1901-'03

Adelbert A. G. L.	Majoor b.d.	Majoor
Bos A.	Majoor b.d.	Kapitein
van Bennekom H. M. W.	Res. Luit.-Kolonel b.d.	Kapitein
van Blarkom J. P. J. G.	Res. Luit.-Kol. Dir. bijk. „Olveh”	Majoor
Flothuis H. J.	Oud-Adm. Rotterd. Lloyd. Oud-Adm. Intern. Meubel- transp. Mij v/h v. Hulst	Kapitein
ten Have J. W. C.	Luit.-Kolonel Intendent b.d.	Luit.-Kolonel Int.
Hoekman J. W.	Leer. M.T.S. Oud-acc. b/d dnst der belast. in N.I.	1e Luitenant

	Tegenwoordige positie	Laatste rang in het Leger
van Limbeek H. J.	Res. Luit.-Kolonel	Luit.-Kolonel
Nieuwland D.	Kapitein b.d.	Kapitein
Schravesande J.	Gep. O.I. Hoofdamptenaar	1e Luit. M.A.
Sonne J. H.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
Swartjes J. H.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
Zonneville G. G.	Leeraar res. Luit.-Kolonel	Kapitein

1902-'04

Baan IJ.	Res. Luit.-Kolonel	Kapitein
Badings L. R.	Chef Expl. N.S.F.	Kapitein
v. d. Berg, B.	Majoor b.d.	Kapitein
de Braconnier A.	Leeraar Midd. Kol. Landb. school	1e Luitenant
v. d. Berge J. J.	Luit.-Kolonel Int. b.d.	Luit.-Kolonel Intendant
Brederode J. A.	Majoor b.d.	Majoor
Bruins J. H. W.	Res. Luit.-Kolonel	Luit.-Kolonel
Buys D. W.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
v. Cattenburgh A. Ch. T.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
van Deth W.	Gep. O.I. Hoofdamptenaar	1e Luit. M.A.
Haverdroeze J. F.	Majoor b.d.	Majoor
Honig H. C.	Res. Luit.-Kolonel	Luit.-Kolonel
Lagaay R.	Res. Luit.-Kolonel	Luit.-Kolonel
van Mourik J. C.	Res. Majoor	Majoor
van Ree H.	Dir. Sophia Ziekenhuis	Kolonel Hoofd-int.
	R'dam	
Roelofsen J. C.	Res. Kol. G. St. Hfd-Insp. Gen. Thesaurie	Kapitein Gen. Staf
Scherp J. W. L.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel int.
Sorman L. Ph.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
Verhoeven G. J. C.	Res. Luit.-Kolonel b.d.	Majoor
Visscher H. J.	Majoor b.d.	Majoor
Zijlstra J.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel

1903-'05

van Arkel J.	Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
van Asperen P. W. C.	Res. Luit.-Kolonel Intendant	Majoor Intendant
Croon J. C. H.	Kapitein b.d.	Kapitein
Dieleman F.	Dir. Bijk. Alg. Fr. Mij van Levensverz. van 1844	Kapitein
Dingemanse P.	Luitenant-Kolonel	Luit.-Kolonel
v. Ede v. d. Pals	Dir. van de Luchtvaartdienst	Kapitein
H. Ch. E.		
Van Ittersum W. Baron	Res. Luit.-Kolonel	Kapitein
Jansen W.	Offic. M.A. K.N.I.L. b.d.	
Marinissen W. P.	Kolonel Intendant b.d.	Kolonel Intendant
de Reuver G. G. P.	Majoor M.A. b.d.	Majoor M.A.
Sieperda H.	Chef IVe Afd. Dep. v. Justitie	Kapitein Inf.
Spanjaard D. J.	Oud-Burgemeester N.I.	Kapitein M.A.
Veenbaas J.	Luit.-Kolonel	Luit.-Kolonel
Wilod Versprille P. C.	Admin. Ziekenfonds	Kapitein
	(Res. Luit.-Kolonel)	
Wolff H. J. C.	Luit.-Kolonel M.A. b.d.	Luit.-Kolonel

1904-'06

Buurman H. D.	Luit.-Kolonel	Luit.-Kolonel
de Jong A. A.	Secr. Adm. Pro Senectute	Kapitein
van Oorschot A. Ch.	Directeur Spaarbank	Kapitein tit. M.A.
	(Res. Majoor)	
van Raesfeld Meijer	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
G. A. A.		

	Tegenwoordige positie	Laatste rang in het Leger
van der Schrieck F. N.	Res. Majoor. Alg. Secr. Ned. Bond van B.W.	Kapitein
Stroink G. W.	Res. Luit.-Kolonel	Kapitein
Stürm G.	Luit.-Kolonel	Luit.-Kolonel
Wüst C. A. H. L.	Kapitein b.d.	Kapitein

1905-'07

van Alphen M. W. L.	Kolonel Gen. Staf. Dir. H.K.S.	Kolonel Gen. Staf
van Baak A. M. M.	Majoor b.d.	Majoor b.d.
Berghuys G.	Kolonel Insp. M.A.	Kolonel
de Dieu Stierling A.	Majoor b.d.	Majoor
Dwars J.	Kolonel	Kolonel
van Eyk van Voort- huyzen J. H. C.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
Feenstra N.	Res. Majoor	1e Luitenant
Lammerts J. K.	Luit.-Kolonel Ct S.R.O.I. en M.A.	Luit.-Kolonel
Londo H. J.	Majoor M.A. b.d.	Majoor M.A.
Mijsberg H.	Luit.-Kolonel	Luit.-Kolonel
Pluin Mentz W. G.	Tandarts	Kapitein
Sar J. H.	Luit.-Kolonel	Luit.-Kolonel
Spruyt P. N.	Luit.-Kolonel	Luit.-Kolonel
v. d. Wal H.	Kolonel b.d.	Kolonel K.N.I.L.
Wolfson E. A.	Res. Majoor b.d.	1e Luitenant

1906-'08

Braspot W. A.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
Goossens J. H.	Gep. O.I. Hoofdamttenaar	Kapitein
Kurk G. B.	Luit.-Kolonel M.A.	Luit.-Kolonel M.A.
van der Mooren H.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
van Nieuwenhuizen W. G. A.	Kolonel b.d.	Kolonel
Potgieser G. J.	Kolonel Intendant	Kolonel Intendant
Sisselaar C.	Kapitein b.d.	Kapitein
Schippers J. A.	Res. Majoor	1e Luitenant
de Vaynes van Brakell Buys A. P.	Kapitein b.d.	Kapitein

1907-'09

van Dalsum K. N.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel
Eldermans J. P.	Majoor M.A. b.d.	Majoor M.A.
Fokkinga F.	Kolonel Intendant	Kolonel Intendant
v. d. Heyden G. A. J.	Res. Luit.-Kolonel Intendant	Majoor Intendant
Kruisink M.	Majoor M.A.	Majoor M.A.
Martens J.	Majoor M.A.	Majoor M.A.
Verschoor J. J. D. H.	Res. Majoor Gen. Staf	Kapitein Gen. Staf
Westerweel B. F.	Res. Majoor M.A.	Kapitein M.A.
Wilod Versprille A.	Dir. N.V. Metaal-Industrie „Johan de Witt“	1e Luitenant
Zijlmans A.	Majoor tit. M.A. b.d.	Kapitein M.A.

1908-'10

Dijkstra R. A.	Adm. Woning-Vereeniging	Kapitein
Groot P. W.	Res. Majoor M.A. Ontvan- ger Hoogheemraadschap N.H. Noorderkwartier.	1e Luitenant M.A.
de Groot A. J. L.	Majoor b.d.	Majoor
de Heer H. P.	Majoor	Majoor
Kloosterman G.	Luit.-Kolonel b.d.	Luit.-Kolonel

	Tegenwoordige positie	Laatste rang in het Leger
Koot A. C.	Majoor	Majoor
Kraayenbrink H. A.	Majoor tit. b.d. Insp. Burgerw.	Kapitein
de Roos P. J. H.	Majoor-Intendant	Majoor Intendant
v. d. Upwich J. G. A.	Majoor b.d.	Majoor
v. d. Vecht C. F. Ph. D.	Majoor K.N.I.L. b.d.	Majoor

1909-'11

Beets Mr H. P.	Advocaat en Procureur	1e Luitenant
v. d. Blom A. J.	Majoor	Majoor
de Boer W. H.	Leeraar M.O. Lich. opvoeding	1e Luitenant
Kamm P. F.	Majoor M.A.	Majoor M.A.
de Roos J.	Kapitein b.d.	Kapitein
van Soest A.	Majoor	Majoor

1910-'12

van El D.	Res. Kapitein Oud-Insp. 1e kl. S.S. N.I.	1e Luitenant
Houwert Th. M.	Directeur Twentsch dagbl. Tubantia	Kapitein
van Keeken W. E.	Hfd Econ. Dnst Prov. Ziekenh. Duin en Bosch	1e Luitenant M.A.
Merkelbach A.	Journalist	Kapitein

1911-'13

Antheunissen W.	Kapitein	Kapitein
Becking C. W.	Res. Luit.-Kolonel Intendant	Majoor M.A.
Bruins E. J.	Kapitein M.A.	Kapitein M.A.
Gramberg P. E.	Majoor b.d.	Majoor
Hocin Boes F. W. H. M.	Dir. Chem. Ind. „Geco” Venlo	1e Luitenant
van de Plassche J. G. M.	Majoor	Majoor
van Someren G. R.	Kapitein M.A.	Kapitein M.A.
van Weerden Poelman H.	Kapitein	Kapitein
v. Wermeskerken J. H.	Burger Leeraar K.M.A.	Kapitein
Wolthuis Ed.	Kapitein	Kapitein

1912-'14

Berghuys H. C.	Majoor Gen. Staf	Majoor Gen. Staf
Boekwijt C. J. B.	Kapitein	Kapitein
Kamstra D.	Luit.-Kolonel b.d.	Majoor M.A. K.N.I.L.
van Moorsel J. J.	Kapitein	Kapitein
Stein Pinto E.	Kapitein M.A.	Kapitein M.A.

1913-'15

Bor J. A. W.	Kapitein	Kapitein
Gordijn H. W.	Particulier Secretaris	Kapitein M.A.
Muntjewerff H. N.	Kapitein M.A.	Kapitein M.A.
Pape J. J.	Kapitein Gen. Staf	Kapitein Gen. Staf
v. d. Weyden P. H. M.	Kapitein	Kapitein

1914-'16

Bouhuys W.	Kapitein	Kapitein
Hendriks Th.	Agent Nederl. Hand. Mij	1e Luitenant
Honig C.	Off. v. Gez. 2e kl.	1e Luitenant
van Stein Callenfels M. W.	Kapitein	Kapitein
Verhoeven M.	Kapitein	Kapitein

1915-'17

van Baarsel E. J.
v. d. Berge J. H.
Berghuys J. G.
Bouman J. A.
Kriens N.
v. d. Lip A.
Mantel P. C. F.

Monsees A. F.
van Rhijn J.
Scholten G. H.

Tegenwoordige positie

Kapitein
Kapitein
Kapitein
Res. Kapitein
Oud-Adm. Banka-Tinwinning
Kapitein M.A.
Majoer Gen. Staf
Leeraar H.K.S.

Kapitein
Kapitein
Kapitein

Laatste rang in het Leger

Kapitein
Kapitein
Kapitein
1e Luitenant
1e Luitenant
Kapitein M.A.
Majoer Gen. Staf

Kapitein
Kapitein
Kapitein

1916-'18

Bijlinga G.
Geist P.
Jansen C.
Koole J. H.
v. Leeuwen G. I.
Pera W. C. J.
Pluym W. J.
Schurink A.
Tolsma A.
van Wamel J.

Kapitein M.A.
Kapitein
Kapitein
Kapitein
Kapitein Int. Leeraar H.K.S.
Ijzerhandelaar
Kapitein M.A.
Kapitein M.A.
Kapitein
Kapitein

Kapitein M.A.
Kapitein
Kapitein
Kapitein
Kapitein Int.
1e Luitenant
Kapitein M.A.
Kapitein M.A.
Kapitein
Kapitein

1917-'19

Couvée J. D. J.
Hubregtse H. J.

Kapitein
Kapitein

Kapitein
Kapitein

1918-'20

Kerling G. C.
Mante S.
Rosmüller A.
Veluwenkamp W.

Kapitein
Kapitein-vlieger
Kapitein
Kapitein Inf.

Kapitein
Kapitein-vlieger
Kapitein

1919-'21

van Grotenhuis
Jhr R. A. M. J. F. E.
Uyterschoot I. L.

Dir. Bijk. Olveh 1879
Gelderland
Kapitein Gen. Staf

Kapitein tit.
Kapitein Gen. Staf

1920-'22

van Erp J. C. C.
Tak Th.

Kapitein
Kapitein

Kapitein
Kapitein

1921-'23

Duran A. P.
Nieuwland F. A.

Kapitein
Kapitein-Intendant

Kapitein
Kapitein Intendant

1922-'24

Blanken D.
Buischool H. A.
van Tent G.

Kapitein
1e Luit. Cavalerie
Kapitein M.A.

Kapitein
1e Luit. Cavalerie
Kapitein M.A.

1923-'25

Koning K. J.

Kapitein

Kapitein

1925-'27

	Tegenwoordige positie	Laatste rang in het Leger
Trippelaar A. H.	Kapitein Politietroepen	Kapitein

1926-'28

van Heerde A. F. A. M.	1e Luitenant M.A.	1e Luitenant M.A.
Paling L. A.	1e Luitenant	1e Luitenant
Taets v. Amerongen	1e Luitenant	1e Luitenant
J. J. C. Baron		
Tammes J.	1e Luit.-Waarnemer Luchtv.-Brig.	1e Luitenant

OUD - LEERAREN :

L. E. W. van Albada	Generaal-Majoor b.d.
J. v. d. Griend	Burgerleeraar
W. A. van Dalftsen	Burgerleeraar
W. v. d. Poel	Kolonel b.d.
Dr H. J. v. d. Stadt	Burgerleeraar
M. Waltheer	Luit.-Kolonel b.d.
	Oud-Directeur H.C.

NASCHRIFT VAN DEN SAMENSTELLER.

Bij het samenstellen van dit boekje is gestreefd naar zoo groot mogelijke volledigheid, voorzoover zulks vereenigbaar was met de aan den omvang van dit boekje gestelde grenzen en de daarvoor beschikbare gelden. Het is echter niet gelukt zoo volledig te zijn als waarschijnlijk de oudste reunisten, die in Maastricht of den Bosch hun opleiding genoten, dit zouden hebben gewenscht, zoodat deze noode zullen missen, wat hun juist van deze beide plaatsen het meest is bijgebleven.

Zoo kon samensteller tot zijn spijt geen portretten bemachtigen van de directeuren uit de Maastrichtsche en Bossche tijd en moest hij volstaan met die van de directeuren die aan het hoofd van den H.-C. te Kampen hebben gestaan. Dat hij deze portretten wel kreeg, dankt hij aan de groote medewerking van de directie van het Legermuseum te Doorwerth, dat hem een groote kist met gegevens op den H.-C. betrekking hebbende in bruikleen afstond.

Vele van die gegevens zijn, voorzoover van belang, in dit boekje verwerkt en gaarne wordt aan de directie van het museum daarvoor hier de hartelijke dank van het comité gebracht.

Groot was de verleiding, in dit boekje een reeks van citaten uit die gegevens op te nemen en nog meer foto's te doen reproduceeren. Om der kosten wille moest hiervan echter worden afgezien.

Wij willen echter een uitzondering maken voor het gedenkboek van de feesten ter gelegenheid van de viering van het 25-jarig bestaan van den H.-C. in 1894, samengesteld door den toenmaligen burgerleeraar H. K. v. d. Woerd.

Samensteller, die ten tijde van dit jubileum een 12-jarig „steurtje” was, heeft de buitenkant van die feesten meegemaakt en nu dit gedenkboek met steeds toenemende belangstelling doorgelezen.

Degenen onder onze reunisten, die het 25-jarig jubileum medemaakten, zullen zich zeker nog het door M. A. Pont, toen leerling H.-C., gemaakte lied „Tirailleen” herinneren, een lied dat gedurende de feesten telkens en overal weerklonk en maanden daarna nog door de Kamper jeugd werd uitgalmd.

Uit de feestrede van den toenmaligen Overste De Petit halen wij het volgende aan uit dat deel dezer rede, waarin de Overste zich in het bijzonder tot de leerlingen richtte:

„En wat Uw eigen loopbaan betreft, denk er aan, ook bij ons „is de rechte lijn de kortste afstand tusschen twee punten: het „beginpunt Uwer officiersloopbaan en den hoogst te bereiken „rang. De rechte lijn — gij verstaat mij wel, nietwaar — niet de „zijwegen, hoe verleidelijk ze soms schijnen.

„En die rechte lijn is ook de zuiverste weg, waarop gij U het „minst bemodderen zult, waarop gij later het gemakkelijkste om- „ziet.”

Samensteller meende goed te doen dit citaat van voor 45 jaar hier te doen afdrukken, en hij deed dat met te meer vrijmoedigheid, omdat de zin der aangehaalde woorden zoo kernachtig weergeeft, een zoo juiste samenvatting is van den geest, die hij als leerling van den H.-C., nu 33 jaar geleden, steeds heeft gevoeld te heerschen onder de officieren-leeraren, van wie hij het voorrecht had zijne opleiding te ontvangen.

Noode beëindigt de samensteller zijn taak, die zooveel snuffelen in oude gegevens vereischte, maar die hem een bron van onophoudelijk genoegen werd; een taak, die hem weer geheel verplaatste in het verleden, naar zijn jeugd en opleidingstijd en naar de genoegens en zorgen daaraan verbonden. En bij het neerleggen van zijn pen ontsnapt hem een dankbare zucht: „Wat was die tijd mooi.”

Moge iets daarvan ook door de lezers, reunisten worden gevoeld, dan acht zich ruimschoots beloond

De Samensteller.

De lezer zal bemerkt hebben, dat de titels bij de portretten van Dr H. Colijn en Dr J. J. C. van Dijk niet meer de juiste zijn. Dit kon helaas niet meer worden hersteld, omdat de betreffende bladzijden bereids waren afgedrukt. Zoo ook zal men in de lijst der reunisten verschillende namen aantreffen van oud-kameraden, die men tevergeefs op de reünie zal zoeken. De berichten van verhindering kwamen in nadat de lijst was afgedrukt. Men vergeve den samensteller deze onjuistheden, welke een gevolg zijn van overmacht.

A. Ch. v. O.

3 0000 00058 6424

